

Manuál pro zřizování a provoz klubů
v podmínkách České republiky

Jak upéct **KLUB**

Jak upéct

KLUB

Společně vydalo občanské sdružení Leonardo
a Nadace rozvoje občanské společnosti
z prostředků Robert Bosch Stiftung

Posláním programu Gabriel je podporovat všestranný rozvoj dětí a mladých lidí. Jednou z cest, jak toto poslání naplňujeme, je podpora projektů, jejichž cílem je smysluplné, zajímavé a tvůrčí naplnění volného času. Mezi takové projekty patří bezesporu tzv. otevřené kluby - ať již na sídlištích, v malých obcích a lokalitách, kde takovéto zařízení chybí nebo právě kluby při školách.

Za vznikem manuálu stála snaha zprostředkovat přenos cenných, praxí ověřených zkušeností lidí, kteří takový klub již několik let vedou. Budeme velice rádi, pokud Vám tento manuál poskytne konkrétní a praktický návod, jak klub založit, vést a dále rozvíjet. A pokud jste se myšlenkou na otevření takového zařízení pro děti ještě nezaobírali, snad Vám tato publikace může posloužit i jako inspirace k zamýšlení, zda takový klub „neupéct“ právě ve Vaší škole.

Jak **KLUB** upéct **KLUB**

**Manuál pro zřizování
a provoz klubů
v podmínkách České
republiky**

Na tvorbě knihy
spolupracovali:

**Doris Foffová,
Marta Helingerová,
Marie Koubová,
Tereza Pešková
a Olga Říhová.**

Jak upéct

Společně vydalo
občanské sdružení Leonardo
a Nadace rozvoje
občanské společnosti
z prostředků Robert Bosh Stiftung

1. ČAS ZVANÝ VOLNÝ

1.1 CO JE TO VOLNÝ ČAS?

Tento manuál vypráví o využívání volného času.

Samozřejmě především o tom, jak využívají nebo mohou využívat svůj volný čas děti a velmi mladí lidé.

Pravda je, že ti dospělí, kteří s nimi tento čas tráví, se v tu chvíli většinou pohybují také ve svém volném čase.

Je vůbec zapotřebí definovat volný čas?

Vždyť to víte - chvíle, kdy nemusíte jít do práce, neperete špinavé tepláky svých dětí, neuklízíte byt, nenakupujete, nenatíráte plot, nespravujete rozklížená okna, neučíte se s dětmi chemii. Nebo možná ano. A v tom to všechno vězí.

Volný čas je přesně ta doba, kdy si děláte, co se vám zachce a s kým se vám zachce. Můžete s manželkou nebo přítelkyní natírat plot. Když vás to baví.

Můžete vyrábět nový nábytek. Pokud máte chuť.

Nebo si můžete jít zasportovat, učit se anglická slovíčka, malovat obrazy, hrát na mandolínu, pracovat v keramické dílně.

Volný čas je doba, kterou si organizujete sami, i když se třeba podřizujete (dobrovolně) jistým pravidlům.

Ve volném čase hledáme a ukazujeme především sami sebe takové, jací ve skutečnosti jsme – naše zájmy, vztahy, životní filosofii.

Nejde o to, abychom si ve volném čase odpočinuli natolik, abychom potom mohli více a bezchybně pracovat.

Jde o to, abychom ve svém volném čase hledali a nacházeli sami sebe, navazovali přátelství a rozvíjeli svoji osobnost.

1.2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ

Děti zdaleka nemají tolik volného času, jak se dospělým zdá.

Do volného času se opravdu nedá počítat doba strávená učením vyjmenovaných slov, ani úklidem vlastního pokoje, ani utíráním a umýváním nádobí (pravda, zanedlouho se z těchto tradičních dětských povinností stane zážitek pro pamětníky), ani doba, kdy v rámci přilepšení ke kapesnému roznášíme noviny.

Děti by také měly trávit volný čas při činnostech, které je baví, dělají je dobrovolně a mají z nich radost.

Čím to, že se tak často nudí?

Přestane je nuda bavit a začnou tvořit?

Ne. Tvořivosti a představivosti se člověk musí naučit.

Volný čas je doba, která patří jenom jim, jejich představám a jejich novým dobrodružstvím a objevování světa a života. Bez toho ve svém budoucím dospělém životě nebudou nacházet ani nové lidi, ani nové tóny, ani nové léky, ani nové barvy.

Neexperimentují zdaleka jen s barvami, materiály a tóny, ale i s drogami. Nemají jen kladné vztahy, ale jsou často agresivní.

Hra v životě dětí je přípravou na život. Ve volném čase by si měly děti hrát. Měly by se učit žít.

1.3 JAK DĚTI VYUŽÍVAJÍ VOLNÝ ČAS?

1.3.1 Vesnice, město, velkoměsto, sídliště

Podmínky, jaké mají děti pro využívání volného času, se zásadně liší.

Zásadně se od sebe liší podmínky pro využívání volného času na vesnici, v malých a ve velkých městech.

Jenže co je to dnes v našich podmínkách *vesnice*? Dříve měli lidé na vesnici hospodářství, kde děti pomáhaly, chodily na trávu, na seno, dojily kozy. Byl živý folklór – housle, harmoniky, tance. Takových vesnic je u nás už dnes opravdu zanedbatelně. Statistiky říkají, že děti na vesnici a ve velmi malých městech stráví před televizí až třikrát víc času než děti z větších měst. Není kam jít. Není co dělat.

Pravda je, že kriminalita je tady nízká, a dokud se děti nedostanou do městské školy, jen zřídka experimentují s drogami...

A jak je to na *malém městě*?

„Ěvka Kozlovic chodí do piána. Přihlásíme tam Věrušku taky. A kromě toho do baletu.“ Ěvička i Věruška jsou na přehrávkách v místním kulturním domě pýchou rodičů.

Rodiče na to, aby děti chodily do houslí, piána, baletu, fotbalu a kdovíčeho dost dbají.

A děti jsou vesměs spokojené. Jednou za týden se totiž dostanou do trošku většího města a připadají si dospěleji a důležitěji.

Ve třinácti je už ani piáno, ani balet nebaví. Ale výlet do města je fajn. Je tam parta. Pár příma kámošů. Chodí spolu do parku. Je tu nuda, ale aspoň tady nejsou ti „šílení“ rodiče. Pro zpestření dne si občas pošlou jointa. O víkendu nějaká dýza.

Jak *města* rostou, přibývá domů dětí, základních uměleckých škol atd. a také soukromých učitelů a středisek volného času.

Až se nakonec octneme ve *velkoměstě* a velkoměsto je veliké a míst pro trávení volného času je spousta a rodiče se svými ratolestmi brázdí ulicemi a vozí je do tenisu a na angličtinu a do skauta a tak. Aby se ve světě neztratily.

A pak se kruh uzavírá. Dostáváme se na *sídliště*. Anonymní paneláky se snaží imitovat barevnost. Mají i barevná hřiště. Hrajte si, děti. To jsme tu udělali pro vás.

A na lavičkách v parku kupodivu vysedávají deseti, dvanáctileté děti a v lepším případě pokuřují jen cigarety.

Nebo tupě civí před sebe.

Nic jiného se nenaučily.

Nic jiného jsme je nenaučili.

Tráví volný čas.

1.4 ÚLOHA DOSPĚLÝCH

Předpoklad, že děti jsou tvořivé samy o sobě, je omyl. Nestačí je vystrčit zadními vrátky do polí. Potřebují suché teplé místočko a chápající dospělé. Zpravidla je jednodušší najít suché teplé místočko. Všechno se nakonec dá upravit. Horší je to s chápajícími a vnímavými dospělými. Ale o tom všem ještě bude tato knížka.

Předpokládám, že když čtete tyto řádky, mají děti štěstí. Existují dospělí, kteří pro ně mají chuť něco udělat.

Určitě víte, že každé dítě zajímá něco jiného. Že každé dítě se hledá a střídá zájmy. Že je na dospělých, aby je v tom podpořili a pomohli jim. Tak středně. Ani málo, ani moc. Nenechali je být a netvořili je příliš k obrazu svému.

Přemýšlíte, co dětem a mladým lidem zajímavého nabídnout? Víte, co dělají jiní?

- poznávají historii
- poznávají historii nejbližšího okolí, památných míst, významných lidí
- poznávají historii a vytvářejí nové tradice školy, klubu
- věnují se lidovým tradicím
- učí se jazuky
- vydávají časopisy
- malují a kreslí
- modelují
- pracují se dřevem
- pracují s počítačem
- vydávají drobné publikace (omalovánky, básničky) pro mladší děti
- pěstují květičky, chovají křečky
- poslouchají hudbu, mají své kapely
- fotografují
- pozorují hvězdy
- čtou o lidech v Africe, o Aztécích, pečou tortillas a ruské pirohy
- tancují
- čtou (cokoliv)
- píší (básničky, příběhy a povídky)
- chodí do divadla
- hrají divadlo
- sportují
- vaří
- chodí na túry
- hrají Člověče nezlob se nebo šachy
- ...

2. ZAŘÍZENÍ PRO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ

2.1 NĚCO MÁLO HISTORIE

Proběhněme bleskově naší historií od dob Jana Ámose a jeho školy hrou.

Nejdříve najdeme oddané vesnické učitele, kteří se svými žáčky po vyučování hráli na housle a nacvičovali divadelní kousky.

Dlouho se neděje nic objektivního, až v devatenáctém století. To byly zřízeny *útulky pro děti*, jejichž rodiče byli až do večera v práci. V útulku si děti mohly hrát, číst, učily se zpívat, sportovaly, chodily na vycházky. Tyto útulky vedli kvalifikovaní pedagogové.

V roce 1931 byly útulky přejmenovány na *družiny pro školní mládež*, v roce 1960 bylo rozhodnuto, že zařízení pro děti od 6. třídy se bude jmenovat *školní klub* a od té doby s modifikovanými názvy fungují dodnes.

Od 50. let minulého století existují *domy dětí a mládeže*, které nabízejí dětem různé formy odborně vedené zájmové činnosti.

Kromě toho pracují s dětmi různá *sdrúžení dětí a mládeže* a *občanská sdrúžení*.

2.2 DĚTI – ŠKOLA – VOLNÝ ČAS

Ten, kdo vymyslel *družiny*, to myslel dobře. Než by děti pustly na ulici, zatímco jsou rodiče v práci, ať se jim raději někdo věnuje. Až dodnes jsou družiny v podstatě velmi levná zařízení, kam mohou velmi zaměstnaní rodiče svěřit své školou povinné dítě. Schopná družinářka dětem čte, maluje s nimi, zpívá, sportuje, chodí s nimi na vycházku. Zadržel je v tom, že dětí je na jednu družinářku až 30. To je mnoho.

V *kroužcích* se „najdou“ děti, které si umějí vybrat. Které daný obor opravdu zajímá. Které do kroužku nepřihlásí rodiče jen proto, že sami chtěli kdysi něco podobného dělat (co na to děti?).

Školní kluby jsou podle školského zákona součástí škol a jsou určeny pro žáky 6. až 9. tříd základních škol. Vedou je kvalifikovaní vychovatelé, kteří jsou členy pedagogické rady a spolupracují s vedením školy a ostatními pedagogy. O účasti na jednotlivých typech činností ve školním klubu by se děti měly rozhodovat samostatně a měly by co nejvíce spolupracovat s vedoucím školního klubu při přípravě týdenních programů. Činnost školního klubu navazuje specifickým způsobem na vzdělávací činnost základní školy.

Kluby při školách, vznikající zpravidla z iniciativy různých občanských sdrúžení, mají úspěch tehdy, jestliže v jejich řadách pracují kvalifikovaní lektori, kteří mají nejen chuť se dětem věnovat, ale také dostatečné odborné znalosti. Za těchto podmínek kluby poskytují mnoho výhod – především se lze takřka s každým vedením školy dohodnout na využívání prostor

školy v době mimo vyučování. Rodiče mladších dětí na základních školách většinou uvítají, že jejich děti mají možnost smysluplně a v bezpečí trávit volný čas do doby, než oni sami přijdou z práce. Mladí lidé na středních školách rádi kluby v prostorách školy využívají i v hodinách volna mezi dopoledním a odpoledním vyučováním. Navíc, pokud se lidé pracující v klubu pohybují v prostředí školy, kam děti chodí, pochopí snáze mnoho jejich problémů a mohou jim lépe pomoci je řešit.

A právě o klubech při školách (nebo, chcete-li, dětských klubech) je tento manuál.

3. KLUB VE ŠKOLE KROK ZA KROKEM

3.1 ZŘIZOVÁNÍ KLUBU

3.1.1 Jak na to – práce v týmu

Je pravděpodobné, že myšlenka na zřízení klubu se zrodí nejdříve v jedné hlavě. Ale bylo by bláhové myslet si, že na její realizaci stačí jediný člověk. Ideální je, pokud máte kolem sebe lidi, tvořící tým. Ne jen nějakou spolupracující skupinu. Tým, ve kterém si lidé navzájem věří, otevřeně projevují své pocity a řeší vzájemná nedorozumění, navzájem se podporují a společně řeší problémy.

Znamená to ovšem, že si na samém počátku rozložíte úkoly. Podle zkušeností je vhodné, máte-li v týmu:

- a) organizačně zdatného člověka schopného vyjednávat s úřady, školou a veřejností
– měl by být patřičně sebejistý a dopodrobna znát problematiku vašeho klubu po všech stránkách, měl by být schopný jednat s lidmi, prosadit se a za vhodných okolností uzavírat přiměřené kompromisy
- b) technický talent, schopný postarat se o zázemí klubu
– člověk s těmito schopnostmi vám může ušetřit spoustu času i finančních prostředků. Ve spolupráci s oním organizátorem umí pro klub zajistit dostatečné množství papíru, barev, dřeva, klíčů, míčů, vybavení pro hudební zkušebnu atd.
- c) koordinátora projektů a programů klubu
– potřebujete jej, aby váš klub nebyl pouhou snůškou různých aktivit, které se prosazují bez

ohledu na celek. Ve spolupráci s celým týmem dává duši všem akcím, které pořádáte, a stará se o to, aby každý věděl, kde je jeho místo

d) ekonom

– neměl by pouze počítat finance a chodit do banky, ale také aktivně vyhledávat zdroje, kde finance získat, a spolupracovat s ostatními členy týmu tak, aby chápali a respektovali vzájemné potřeby a nároky

e) pár lidí, kteří jsou sice dospělí, ale kteří ještě nezapomněli, jak myslí děti, odrostlé děti a mladí lidé, a mají chuť s nimi trávit kus svého času

– každá věková skupina má svoje specifické potřeby a tito lidé by je měli znát. Měli by umět nadchnout i sídlištní teenagery k tomu, aby například vydávali časopis, založili hudební skupinu, vymalovali klubovnu, uklidili hřiště, zorganizovali turnaj v dominu atd. Měli by ale také umět naslouchat jejich bolístkám, které možná z odstupu let začnou vypadat malicherně, ale v jistém časovém úseku jsou skoro nezdolné.

Samozřejmě že každý z vás může pracovat ve své oblasti a následně svoje postupy pouze sladit, ale to není týmová práce. Je pro vás a zejména pro klub výhodnější, pokud postupujete společně a svými znalostmi a zkušenostmi se vzájemně doplňujete.

Nezapomeňte na schopného šéfa.

Jak se pozná schopný vedoucí? Především podle toho, že dokáže dovést svoje spolupracovníky k očekávanému cíli – což pro vás je otevření klubu a jeho zavedení takovým způsobem, že bude fungovat ještě dlouho poté, co vy už třeba budete někde úplně jinde. A především – je možné, že ten, kdo bude celý klub navenek reprezentovat, nebude mít tolik času, aby byl přímo mezi dětmi a mladými lidmi, kvůli kterým to celé podniká. Pak ale musí dobře naslouchat těm, kteří v přímém kontaktu s mladými návštěvníky klubu jsou. Je totiž jednoduché vysnit si perfektně fungující zařízení s aktivními, pilnými a veselými dětmi, kterým se věnují bezproblémoví dobrovolníci s profesionálními znalostmi a bohatými zkušenostmi, ale skutečnost je zpravidla jiná. Děti mají své starosti a vývojové zádrhele, a ne vždy sdílí vaši představu ideálního prostředí, stejně jako ti, kteří jsou v klubu jejich staršími partnery. Schopný vedoucí by měl také důvěřovat úsudku ostatních, motivovat je a inspirovat k další práci za jakýchkoliv okolností.

3.1.2 Právní záležitosti

Je na vás, na vašem vzdělání, postavení, finančním zajištění a ostatních možnostech, jakou právní formu bude mít organizace, která bude klub organizovat. Nejčastější formou je ovšem občanské sdružení. Právní podmínky pro jeho zřízení upravuje zákon o sdružování občanů (zákon 83/1990 Sb.).

Pokud klub budete provozovat v prostorách školy, je nezbytné uzavřít se školou smlouvu.

3.1.2.1 Smlouva se školou

Smlouva o provozování klubu mezi školou a občanským sdružením se řídí podmínkami a potřebami obou subjektů. Pro školu je dobře fungující klub bezesporu přínosem, protože při výběru školy se rodiče zpravidla zajímají o to, jaký nadstandardní program je škola schopná pro děti zajistit. Na druhé straně jsou prostory školy přizpůsobeny potřebám dětí a požadavkům na jejich bezpečnost. Obě strany si tedy mají co nabídnout a pro jejich pokud možno bezproblémové soužití je dobré vypracovat přiměřenou smlouvu.

Následující příklad smlouvy lze vhodně modifikovat podle potřeb a požadavků školy a klubu.

Smlouva o provozování Klubu Mraveneček

I. Smluvní strany

ZŠ Velká Lhota u Havlíčkova Brodu
Velká Lhota u Havlíčkova Brodu č. 456,
zastoupená ředitelem školy Františkem Tichým,
IČO:..... Č. účtu:
(dále jen „škola“)

a

Občanské sdružení Pohoda
se sídlem Velká Lhota u Havlíčkova Brodu č. 785,
zastoupené předsedou sdružení Pavlem Horáčkem,
IČO:..... Č. účtu:
(dále jen „provozovatel“)

II. Předmět smlouvy

Předmětem této smlouvy je provozování Klubu Mraveneček provozovatelem v prostorách školy.

III. Užívání prostor školy

1. Škola se zavazuje poskytnout provozovateli za účelem provozování klubu do užívání nebytové prostory - šatny, třídy, učebny, laboratoře, dílny a tělocvičny, které se nachází ve škole na adrese uvedené v této smlouvě a jsou blíže specifikovány v příloze č. 2 této smlouvy.
2. Provozovatel je oprávněn užívat uvedené nebytové prostory (dále jen "předmětné nebytové prostory") vždy v době uvedené v čl. III odst. 4 této smlouvy v období mezi 15. zářím a 30. červnem, a to pouze za účelem uvedeným v článku II. Místnost č. ..., uvedenou v příloze č. 2, je provozovatel oprávněn užívat trvale pro potřeby vedení a pedagogických pracovníků Klubu Mraveneček a pro uložení materiálu potřebného pro provozování Klubu Mraveneček. Tato místnost bude pod samostatným uzamčením.
3. Nájemné za užívání nebytových prostor činí smluvně částku 10 000 Kč za ročně. Nájemné je splatné do 14 dní od data podpisu této smlouvy oběma stranami a dále pokud bude smlouva prodloužena, vždy k 15. říjnu příslušného roku.
4. Kromě nájemného se provozovatel zavazuje zaplatit úhradu za služby spojené s nájmem nebytových prostor v paušální výši 1.000 Kč ročně. Úhrada je splatná vždy k 15. dubnu příslušného roku.
5. Nájemné a úhrada za služby jsou splatné na účet školy uvedený v této smlouvě.
6. Provozovatel se zavazuje pečovat o předmětné nebytové prostory, chránit předmětné nebytové prostory a jejich vybavení před poškozením a užívat je pouze k účelům, ke kterým jsou určeny.
7. Provozovatel je povinen hlásit škole veškeré závady, které se vyskytnou na svěřeném majetku.

8. Škola je povinná provádět potřebné opravy závad v předmětných nebytových prostorech, které nebyly způsobeny provozem provozovatele. Provozovatel je povinen strpět všechny nezbytné opravy, prováděné školou v pronajatých prostorách.

9. Veškerý majetek pořízený z prostředků provozovatele umístěný v předmětných nebytových prostorech je výlučným vlastnictvím provozovatele. Po ukončení provozování Klubu Mraveneček zůstává tento majetek ve vlastnictví provozovatele.

10. Ke dni ukončení nájmu se Klub Mraveneček zavazuje předmětné nebytové prostory vyklidit a předat škole, a to ve stavu odpovídajícím běžnému opotřebení.

IV. Podmínky provozování klubu

1. Klub Mraveneček je určen dětem navštěvujícím 1. až 9. třídu ZŠ Velká Lhota u Havlíčkova Brodu. Mají-li být do klubu přijaty děti, které nejsou žáky uvedené ZŠ, je k tomu třeba písemného souhlasu ředitele této školy.

2. Provoz Klubu Mraveneček řídí předseda občanského sdružení Pohoda.

3. Všichni pedagogičtí pracovníci a jiné osoby pracující v klubu (ať již v pracovním poměru nebo vyvíjející dobrovolnou činnost), dále jen „pracovníci“, jakož i žáci, podléhají v rámci činnosti klubu výhradně vedení provozovatele.

4. Klub Mraveneček je provozován v prostorách školy ve dnech školní docházky v čase od 12 do 18 hodin. Provoz Klubu Mraveneček je v daném školním roce zahájen nejpozději 15. září a ukončen nejpozději 30. června. Škola umožní provozovateli přístup do svěřených prostor podle potřeby.

5. Přesný časový plán pravidelných aktivit klubu předloží provozovatel škole nejpozději jeden týden před zahájením provozu klubu v daném školním roce.

6. Konání mimořádných akcí klubu je možné pouze s písemným souhlasem školy. O záměru konat mimořádnou akci klubu je provozovatel povinen informovat školu písemně nejpozději dva týdny před plánovanou akcí. Pokud škola nevyjádří svůj souhlas či nesouhlas s pořádáním akce ve svých prostorách do tří dnů od obdržení informace o záměru tuto akci konat, má se za to, že s pořádáním akce souhlasí.

7. Pořádání veřejně přístupných akcí klubu v prostorách školy je možné jen s písemným souhlasem školy. O záměru konat takovou akci je provozovatel povinen informovat školu písemně nejpozději 3 týdny před plánovanou akcí. Pokud škola nevýjádří svůj souhlas či nesouhlas s pořádáním akce nejpozději do 3 dnů od obdržení informace tuto akci konat, má se za to, že s pořádáním akce souhlasí.

8. Škola umožní účast zákonných zástupců dětí na aktivitách klubu konaných v prostorách školy.

9. Veškerý majetek pořízený z prostředků provozovatele a umístěný v prostorách školy spravuje provozovatel. Po ukončení provozování Klubu Mraveneček zůstává tento majetek ve vlastnictví provozovatele.

10. Škola je povinna informovat provozovatele o všech skutečnostech, které by mohly mít vliv na činnost Klubu Mraveneček, a poskytnout mu veškeré dostupné dokumenty.

11. Škola umožní provozovateli vhodně rozmístit ve své budově vývěškové informační tabule Klubu Mraveneček. Škola dále umožní na vhodném místě ve svých prostorách prezentovat seznam sponzorů Klubu Mraveneček a jejich loga. Škola poskytne dostatečný prostor pro běžnou prezentaci práce dětí s přihlédnutím k počtu dětí a rozsahu aktivit klubu.

12. Smluvní strana je povinna dodržovat mlčenlivost o informacích, které jí sdělí druhá smluvní strana a označí je jako důvěrné.

IV. Povinnosti provozovatele

1. Provozovatel odpovídá za kvalitu aktivit klubu a pracovníků klubu.

2. Provozovatel se zavazuje dodržovat předpisy pro bezpečnost a ochranu zdraví a v tomto smyslu odpovídá v době konání aktivit klubu za děti, které se jich účastní.

3. Provozovatel se zavazuje pečovat o užívané prostory, bránit užívané prostory a jejich vybavení před poškozením a užívat je pouze k účelům, ke kterým jsou určeny.

4. Provozovatel zabezpečí úklid svěřených prostor tak, aby nedocházelo ke zvýšení nákladů školy na úklid těchto prostor.

V. Bezpečnostní opatření

1. Provozovatel se zavazuje dodržovat bezpečnostní, hygienické, požární a ekologické předpisy platné v prostorách školy.
2. Škola zajistí proškolení pracovníků provozovatele o bezpečnostních, ekologických a hygienických předpisech, platných v konkrétních prostorách, pokud to jejich provoz vyžaduje. O takovémto proškolení provede škola písemný zápis.
3. Škola seznámí zástupce provozovatele s případnými riziky v jednotlivých prostorách určených k provozování Klubu Mraveneček.
4. Škola upozorní provozovatele na všechny okolnosti, které by mohly při jeho činnosti v prostorách školy vést k ohrožení provozu nebo ohrožení bezpečného stavu objektů a jejich zařízení.
5. Provozovatel nebude hradit škody na majetku školy, pokud je sám nezavinil.

VIII. Doba trvání smlouvy a její ukončení

1. Smlouva o provozování klubu Mraveneček se uzavírá na dobu určitou, a to na dobu tří roků.
2. Ukončit tuto smlouvu lze formou písemné výpovědi. Výpovědní lhůta se sjednává v délce 3 měsíců. Výpovědní lhůta začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž byla druhé smluvní straně doručena výpověď.
3. Jestliže kterákoliv ze stran nedodrží své závazky, dané touto smlouvou a v takovém jednání pokračuje i po obdržení písemného upozornění na tuto skutečnost s poukazem na toto ustanovení, druhá strana může odstoupit od této smlouvy, aniž by se tím zbavovala jakýchkoliv jiných práv. Odstoupení od smlouvy je účinné prvním dnem měsíce následujícího po doručení oznámení o odstoupení druhé smluvní strany.
4. Smluvní strana je oprávněna odstoupit od této smlouvy, pokud druhá smluvní strana poruší povinnost mlčenlivosti (čl. III odst. 12). Odstoupení je účinné prvním dnem měsíce následujícího po doručení oznámení o odstoupení druhé smluvní strany.

5. Smlouvu lze ukončit rovněž na základě písemné dohody obou stran.

χ. Závěrečná ujednání

1. Smlouva nabývá účinnosti dnem podpisu smlouvy oběma stranami.

2. Tuto smlouvu, včetně všech příloh a dodatků, je možno měnit pouze písemnou formou se souhlasem obou smluvních stran.

3. Práva a povinnosti z této smlouvy vyplývající přecházejí i na případné právní nástupce obou smluvních stran. Žádná ze smluvních stran nemá však právo postoupit tuto smlouvu ani jakákoli práva či povinnosti z ní vyplývající bez předchozího písemného souhlasu druhé strany.

4. Tato smlouva je vyhotovena ve čtyřech stejnopisech, z nich každá smluvní strana obdrží po dvou.

5. Účastníci prohlašují, že si smlouvu přečetli a souhlasí s jejím obsahem, na důkaz čehož připojují své podpisy.

Za provozovatele:

.....
Pavel Horáček, předseda OS Pohoda

Ve Velké Lhotě u Havlíčkova Brodu dne

Za školu:

.....
František Tichý, ředitel ZŠ Velká Lhota u Havlíčkova Brodu

Ve Velké Lhotě u Havlíčkova Brodu dne

Přílohy:

1. Seznam pověřených osob a kontaktních telefonních čísel

A) Seznam pověřených osob a kontaktních telefonních čísel školy

B) Seznam pověřených osob a kontaktních telefonních čísel provozovatele

2. Seznam místností poskytnutých školou provozovateli k užívání

3.1.2.2 Ostatní právní souvislosti

Předpokládáme, že klub ve škole organizuje občanské sdružení. Jeho vznik a fungování se řídí zákonem č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Občanské sdružení je neziskovou organizací. To znamená, že není založeno za účelem dosahování zisku. To však neznamená, že nemůže mít žádné vlastní příjmy. Případný zisk se však nerozděluje mezi zakladatele nebo zaměstnance, ale použije se na dosahování účelu, pro který bylo občanské sdružení založeno.

Sdružení vzniká *registrací*. Návrh na registraci podává Ministerstvu vnitra České republiky přípravný výbor sdružení (tvoří jej nejméně tři osoby, z nichž alespoň jedna musí být starší 18 let).

Žádost o registraci by měla obsahovat:

- název a sídlo sdružení,
- cíle činnosti,
- označení členů přípravného výboru (příjmení, jméno, trvalé bydliště a rodné číslo),
- označení zmocněnce přípravného výboru oprávněného jednat jménem výboru (člen přípravného výboru starší 18 let),
- podpisů členů přípravného výboru.

K návrhu musí být připojeny *stanovy sdružení*, ve kterých musí být uvedeno:

- název sdružení,
- sídlo sdružení,
- cíl činnosti,
- orgány sdružení (způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení),
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,
- zásady hospodaření (zdroje příjmů, způsob užití příjmů, kontrola hospodaření).

Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvo vnitra obdrželo návrh na registraci obsahující všechny náležitosti.

Za podání návrhu se nevybírá žádný správní poplatek.

Nemá-li návrh uvedené náležitosti nebo jsou-li v něm údaje neúplné nebo nepřesné, ministerstvo na tuto skutečnost upozorní zmocněnce přípravného výboru nejpozději do pěti dnů od doručení návrhu. Řízení se nezahájí, dokud nebudou odstraněny všechny nedostatky návrhu.

Registraci provede ministerstvo vnitra do 10 dnů od zahájení řízení, den registrace se vyznačí na vyhotovení stanov, které se zašle zmocněnci přípravného výboru.

Není-li zmocněnci doručeno rozhodnutí o odmítnutí registrace ve lhůtě do 40 dnů od zahájení řízení, sdružení vzniká dnem následujícím po uplynutí této lhůty a tento den je také dnem registrace.

Proti rozhodnutí o odmítnutí registrace mohou členové přípravného výboru podat opravný prostředek (žalobu) k Vrchnímu soudu v Praze, a to nejpozději do 60 dnů ode dne doručení rozhodnutí o odmítnutí registrace.

Pro fungování občanského sdružení, zvláště pokud má placené zaměstnance, platí obdobná pravidla jako pro jiné podnikající subjekty.

Platí pro ně tedy:

- povinnost registrovat se na příslušném finančním úřadě,
- pravidla pro sociální a zdravotní pojištění (zákon č. 589/1992 Sb. a zákon č. 92/1992 Sb.),
- povinnost sjednat pro své zaměstnance úrazové pojištění (vyhláška č. 125/1993 Sb.).

3.1.3 Finanční aspekty

Můžete být srdcem vášnivě zapálenými klubáky, ale jednou z nejdůležitějších součástí provozu klubu stále zůstává starost o finance. V této souvislosti jsou pravděpodobně nejpodstatnější tyto otázky:

1. Kde peníze vzít
2. Jak s nimi zacházet
3. Co na to úřady

Už na začátku jsme zdůraznili, že jednou z nepostradatelných postav klubového dění je ekonom. Ekonom je ovšem vznešené slovo; vy potřebujete člověka, který bude veškerou svoji energii, moudrost a vtip věnovat tomu, abyste měli čím zaplatit to suché teplé místočko, které chcete dětem nabídnout, všechny míče, barvy, čaje, štětky, mapy a knihy. Ví, že zdaleka ne všichni lidičkové, kteří se dětem věnují, mohou pracovat jen za hřejivé slovo, a alespoň v základech se vyzná ve všech těch dokladech, které k tomu musíte předkládat úřadům. Buďte na něj hodní a občas ho hladte. V mnoha ohledech na něm spočívá bytí a nebytí klubu.

3.1.3.1 Kde peníze vzít?

A) Máte vlastní kapitál, který do klubu vložíte

Je to začátek velmi příjemný, protože nemusíte obcházet úřady a případně budoucí dárce a přesvědčovat je o tom, že to, co máte zatím jen vy v hlavě a z čeho ještě nestojí ani kostička, bude skvělý a jedinečný počin, že děti budou nadšené a rodiče vděční a oni slavní, protože se o to zasadili.

Na druhé straně má tato možnost také svoje úskalí. Především nemůžete počítat s tím, že by se vám tato investice kdy vrátila. Tedy finančně. Pokud vkládáte kapitál s myšlenkou, že se vám vrátí v podobě dovádějících dětí, spotřebovávajících kila keramické hlíny, nadšeně se prohánějících s florbalkami po tělocvičně a převlékajících se za Velké Inky, je všechno v pořádku.

B) Děti (jejich rodiče) se budou podílet na chodu klubu finančním příspěvkem

Naše společnost pojala peníze natolik důvěrně, že vnímá jako podezřelé cokoliv, co je nabízeno zadarmo. Navíc se neočekává, že to, co je zdarma, bude také dostatečně kvalitní. Proto tedy zvažte finanční možnosti rodin v prostředí, kde se pohybujete, a podle toho stanovte částku, kterou budou děti přispívat. Doporučujeme vám, aby byla pro všechny jednotná (následným dobrovolným rodičovským darům se samozřejmě meze nekladou).

I tato varianta má ovšem svoje zádrhele. Je to především skutečnost, že různé nadace, na které se můžete obracet se žádostí o podporu, podmiňují poskytnutí grantu tím, že od dětí nebudou požadovány příspěvky. Můžete tedy klubový příspěvek pojmout jako dobrovolný

(aniž bychom chtěli vzdychat nad dnešní dobou, nepočítejte s tím, že by se vám tedy z tohoto zdroje dostalo významnější finanční podpory a platí obdobná pravidla, která jsme uvedli v případě klubu, který nabízí služby zdarma) nebo pečlivě promyslet, které klubové aktivity můžete nabídnout zdarma a které lze využívat jen po zaplacení příspěvku. *(Jedna rada ze zkušenosti: pokud máte zájem na tom, aby se zejména starší děti v kritickém věku nad 12 let netoulaly bezcílně po parcích a ulicích a mohly trávit čas ve vašem klubu, nabízejte volně možnost zapojit se do aktivit určených jim. Pomohou vám zato s vymalováním klubovny, přinesou občas čaj nebo cukr, případně vlastní fotbalový míč.)*

C) Podejte žádost o grant

Granty vypisují příslušné úřady (magistrát, obvodní, městské nebo místní úřady) a nejrůznější nadace. Termíny k podávání žádostí o grant se velmi různí. Z toho vyplývá, že člověk odpovědný za klubové finance je musí neustále hlídat a pátrat po nich. *(Časem získá neocenitelnou schopnost vidět oznámení o vyhlášení grantů na první pohled v každých novinách, na internetových stránkách i v informačních letácích.)* Pokud váš klub bude dobře fungovat a dáte si záležet na dobrých vztazích například s vaším městským úřadem, budou na vás tyto instituce brzy myslet samy a občas vám informaci o termínu podání žádosti o grant zašlou. Jinak jsou velkou pomocí například služby Informačního centra neziskových organizací, které vám bude na požádání zasílat Grantový kalendář – přehled uzávěrek grantových či výběrových řízení a programů, ve kterých mají české neziskové organizace možnost žádat o poskytnutí finančních prostředků na své projekty. Do Grantového kalendáře jsou zařazeny především grantová řízení českých a zahraničních nadací, programy Evropské unie, výběrová řízení a konkurzy ústředních orgánů státní správy České republiky (ministerstev), ale také ostatní zdroje (velvyslanectví, komerční společnosti apod.). Uzávěrky vyhlašované městskými úřady a magistráty zařazený do Grantového kalendáře nejsou. Informační centrum nadací Grantový kalendář rozesílá také e-mailem. *(Další informace najdete na internetových stránkách Informačního centra nadací – www.icn.cz)*

Informace o dalších vypisovaných grantech získáte na příslušných úřadech, v regionálním tisku, případně na internetových stránkách.

K žádosti o grant musíte předložit projekt, na který o grant žádáte, a jeho rozpočet.

Organizace mají zpravidla pro podání žádosti o grant vypracovaný formulář.

Pokud není stanoven žádný formulář, uveďte v žádosti:

- data o vaší organizaci (název, sídlo, IČO, odpovědnou osobu),
- popište krátce vaši organizaci (dobu existence, zaměření, dosavadní činnost),
- podrobně popište projekt, na který žádáte grant,
- uveďte počet dětí, pro něž je určen, předpokládané výsledky projektu, dostatečně podrobný rozpočet projektu (nemusíte popisovat každé barvičky zvlášť, stačí požadavek na výtvarné potřeby apod.) a osobu zodpovědnou za realizaci projektu.

Někdy vás nadace nebo jiná organizace poskytující grant pozve ještě k ústní obhajobě projektu. Dejte si záležet na tom, aby vaše obhajoba byla přesvědčivá, aby člověk, který bude o projektu mluvit, byl dokonale seznámen jak s náplní projektu, tak s rozpočtem, aby věděl, kdo se bude na realizaci projektu podílet a znal další možnosti financování projektu.

Jednotlivé nadace zpracovávají žádosti o grant zpravidla několik měsíců. O výsledku svého rozhodování vás informují písemně.

D) Hledejte dárce

Můžete získat dary dvojího druhu. Jednak věcné (nábytek, počítače, sportovní, kancelářské a výtvarné potřeby, občerstvení pro jednotlivé akce, možnost využívat chatu nebo penzion pro potřeby klubu, ...), jednak finanční.

Zejména velkoobchody, ale i majitelé obchůdků ve vašem okolí jsou zpravidla ochotní vám věnovat pro děti pastelky, čtvrtky, sportovní potřeby a podobně (zejména když u nich další část nutného vybavení koupíte).

Velké firmy zabývající se například výrobou a prodejem limonád vás rády na vašich akcích zásobí zdarma občerstvením a zahrnou vás svými reklamními předměty.

Často lze u různých firem a bank získat starší počítač nebo třeba kopírku, jakou by se vám pravděpodobně nepodařilo koupit (zvláště u kancelářské techniky ale buďte opatrní a nechejte si poradit od nezávislého odborníka, který může posoudit kvalitu a vhodnost nabízeného daru pro vaše potřeby).

Finanční darů vám je ochoten poskytnout málokdo, a proto si takových dárců važte a hýčkejte je. Protože lidem, kteří pracují ve vašem klubu, jinak než penězi nezaplátíte, a pokud

potřebujete koupit třeba keramickou pec, uvítáte úplně všechny finanční darů, ze kterých se nakonec ona nemalá částka složí.

S hledáním dárců začněte u rodičů dětí, které navštěvují váš klub. Zahrnou vás zejména věcnými darů a podpoří vás při nejrůznějších akcích. Určitě se i u nich doma nebo v kanceláři najdou věci, které by za normálních okolností skončily v odpadu, ale pro vás jsou někdy to nejcennější, co můžete získat (krabice na stavění nedobytné pevnosti, odřezky kůže na indiánské opasky, zbytky látek na dekoraci klubovny, odřezky dřevěných desek pro budoucí rám na tkaní, papírová trubka pro výrobu periskopu, krabice od vajíček na zvukovou izolaci hudební zkušebny a další a další poklady). Občas se najdou rodiče – podnikatelé, se kterými se zpravidla můžete dohodnout na financování konkrétního vybavení nebo akce. (*Opět dobrá rada: neváhejte odmítnout dar, který se vám opravdu nehodí. Proč máte skládku hledat právě vy?*)

Oslovte vedení firem, které sídlí v nejbližším okolí školy. Nezapomeňte lidi ve strategických funkcích těchto firem pozvat na akce klubu. Přijdou sice málokdy, ale vědí, že se ve vašem klubu děje něco, co stojí za to podporovat.

Pak zbývají velké a na první pohled bohaté firmy s celostátní nebo většinou mezinárodní působností. Ty zpravidla podporují akce, na které je veřejně vidět – jsou v televizi, na billboardech, na letáčcích. Nicméně, jak už bylo řečeno, rády podpoří svými reklamními předměty a občerstvením i fotbalový turnaj organizovaný vaším klubem a zařadí vás do širších akcí, na kterých se podílí více škol nebo zařízení pro děti.

Kromě těchto zdrojů finančních i věcných darů se vám často podaří dojednat slevy nebo výhody při různých opravách a prodeji zboží.

V uvedených souvislostech znovu platí: *budte na svého strážce pokladu alias ekonoma hodní a mějte ho rádi. Není jednoduché přesvědčit ty důležité lidi na správných místech, že stojí za to investovat do volného času dětí, které za deset nebo patnáct let budou stát na jejich místě.*

Je na vás, jestli budete tyto lidi oslovovat prostřednictvím e-mailu, telefonicky, dopisem nebo je navštívíte osobně. Pravděpodobně budete tyto cesty kombinovat. V každém případě nabídněte těmto lidem možnost navštívit váš klub. Kontaktujte se s nimi opakovaně a vhodným způsobem se je snažte přesvědčit o smysluplnosti vašeho konání.

E) Podnikejte

Ano, i tudy vede cestička. Děti ve vaší keramické dílně určitě vyrábějí nádherné věci a rády je uvidí ve vašem malém obchůdku (ty starší tam nakonec mohou samy prodávat). Nabízejte na Vánoce svícny a adventní věnce. Batikujte trička. Pořádejte kurzy pro dospělé (rodiče se rádi přesvědčí, s kým a kde tráví jejich dospívající děti čas). Nezáskáte tím žádné obrovské příjmy, ale jednak se děti naučí postarat se o svůj klub částečně samy, a jednak i drobný příjem vám určitě přijde vhod.

Dobrá rada na závěr: *snažte se mít stále nedotknutelnou finanční a materiálovou rezervu.* V každém klubu nastanou horší časy, kdy se všichni stanou dobrovolníky a dárci všeho, co dům dá. Snažte se, aby se to neodrazilo na fungování klubu a aby dětem s vámi bylo stále dobře.

3.1.3.2 Jak zacházet se získanými prostředky?

S finančními prostředky by neměl nakládat jediný člověk. Na samém začátku si stanovte pravidla, jak s hotovostí i penězi na účtu zacházet. Občanské sdružení by si mělo otevřít běžný účet u kterékoli banky (s podpisovým právem, které by měly mít dvě na sebe vázané osoby). V praxi to znamená, že by v tomto ohledu měli pracovat v součinnosti ekonom a další osoba, například vedoucí klubu. Společně by měli podepisovat příkazy k úhradě a ekonom by měl této další odpovědné osobě předkládat také podepsané doklady. Tyto osoby podepíší pro nakládání s penězi dohodu o hmotné odpovědnosti.

Ekonom musí vypracovat pro každý rok plán rozpočtu, kterého byste se měli pokud možno co nej přesněji držet. Plán rozpočtu by měl být schválen vedením klubu.

Jak sestavit rozpočet?

Nejprve *příjmy*. V prvním roce existence klubu je to těžké, ale postupem času dokážete předpokládanou výši darů, grantů a dalších příspěvků alespoň částečně určit.

Nyní plánujeme *náklady*. Když začínáte, snažte se co nej přesněji odhadnout, kolik dětí bude váš klub navštěvovat a kolik dospělých se jim bude věnovat. Pokuste se získat co nejvíce finančních prostředků a dalších darů. Vydávejte co nejúsporněji, ale dostatečně.

V dalších letech vycházejte z účetnictví minulého roku a plánu na příští rok. Náklady rozdělte na:

- materiálové (kancelářské potřeby, technické vybavení atd.)
- nemateriálové (služby, tj. cestovné, poštovné, nájem, telefonní poplatky, kopírování, tisk...),
- osobní (mzdy a odměny, náklady na sociální a zdravotní zabezpečení a pojištění).

Popis položek plánu nákladů

Materiálové náklady

Kancelářské potřeby – plán se tvoří na základě podkladů z účetnictví.

Materiál jednotlivých oborů – sport, výtvarné potřeby, keramika, literatura atd. – vychází z účetnictví předchozího roku

Technické zařízení – kancelářská technika, vybavení ostatních oborů

Nemateriálové náklady

Opravy – výpočetní a kancelářské techniky, drobné opravy místností

Školení a semináře – vycházejí z očekávané potřeby počtu pracovníků a potřebných školení a účastnických poplatků za školení a semináře, případně z nákladů na lektory seminářů

Telefony – vychází z nákladů předchozího roku

Poštovné – vychází z nákladů předchozího roku

Nájem – vychází z uzavřených smluv o nájmu

Náklady na kopírování, grafické služby, ověření dokumentů, inzerce, dopravu, vstupné atd. – vycházejí z účetnictví předchozího a plánu na budoucí rok

Občerstvení

Odpisy majetku

Bankovní poplatky

Náklady na odměny (DPP, DPČ...), další fakturované služby

Osobní náklady

Náklady na mzdy lektorů a stálých zaměstnanců

Pokud příjmy pokrývají náklady, je rozpočet vyrovnaný. Pokud vyrovnaný není, je třeba volit přísnou hospodárnost. Vhodné je navrhnout více variant. Všechny náklady by měly být podloženy skutečnou potřebou. Dodatečné zdůvodňování nákupu nebo jiných nákladů je ekonomicky neúnosné. Nikdy nepřipustte situaci, aby se všechny nákupy proplácely, např. karty do mobilních telefonů. Rozpočet schvaluje odpovědný orgán podle stanov vaší organizace a kontrolní orgán by měl kontrolovat jeho plnění.

Dary a granty

Kromě základního rozpočtu má také svoje pravidla vyúčtování darů a grantů. Obojí se řídí uzavřenými smlouvami s nadacemi a dalšími organizacemi, které vám dary a granty poskytnou. V každém případě je užitečné, když souběžně s celkovým účetnictvím vedete účetnictví jednotlivých grantů a darů. V praxi to znamená, že pro jednotlivé granty budete mít zavedeny zvláštní složky, do kterých průběžně zanášíte jednotlivé položky podle schváleného účetnictví grantu. Výrazně si tím usnadníte pozdější vyúčtování grantu a ušetříte si problémy s nesrovnalostmi v rozpočtu. Mějte na paměti, že zejména granty jsou zpravidla poskytovány přísně účelově a původní rozpočet by se měl co nejpřesněji krýt s následnými výdaji. Vyplatí se tedy rozpočet grantu dobře promyslet a pokud možno dodržet (změny je třeba vždy zdůvodnit). Na neplánované výdaje použijte finanční prostředky z takových darů, které nemají přesné vymezení.

3.1.3.3 Co na to úřady?

Jaký druh účetnictví zvolit?

Jak jistě víte, má vedení účetnictví svoje poměrně přísná pravidla. Řídí se §9 zákona 563/1991 o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Pokud občanské sdružení nepodniká, nebo nemělo v předcházejícím roce příjmy vyšší než 3 mil. Kč, účtuje v soustavě jednoduchého účetnictví, v opačném případě je povinnost vést účetnictví podvojně.

Účetní období: školní, nebo kalendářní rok?

Počínaje rokem 2001 je možné chápat hospodářský rok jako 12 po sobě následujících kalendářních měsíců (dříve to byl kalendářní rok). Za hospodářský rok se vede účetnictví, k němu se vztahuje rozpočet, dělá se za něj rozbor hospodaření a odevzdává se za něj daň z příjmu. Jestliže si zvolíte kalendářní rok, pak se nebudou výnosy a náklady krýt s výnosy a náklady školního roku. Výsledek bude zahrnovat pomíchané náklady a výnosy dvou školních roků. Jestliže se bude hospodářský rok rovnat roku školnímu, pak budou náklady a výnosy jen za školní rok a lépe sestavíte rozpočet a můžete sledovat jeho naplnění.

Daně

Občanské sdružení, organizující klub, má povinnost odvádět tyto daně:

Daň z příjmu právnických osob

Daň z příjmu fyzických osob a vúčtování daní z příjmu vybíraných srážkou
Oba formuláře se odevzdávají do 30 dnů od lhůty, v níž se měla odevzdat poslední daňová povinnost a obdržíte je na příslušném finančním úřadě.

Darovací daň

Od daně darovací jsou osvobozena bezúplatná nabytí majetku určená na financování zařízení a akcí v oblasti výchovy a ochrany dětí a mládeže. Nicméně je třeba každé pololetí odevzdat daňové přiznání daně darovací, jestliže v pololetí byla uzavřena alespoň jedna darovací smlouva. Součástí přiznání je také ověřená kopie darovací smlouvy nebo třetí originál darovací smlouvy.

Daň z příjmu společnosti

Poplatníci, kteří nejsou zřízeni za účelem podnikání, nedaní příjmy z činností vyplývající z jejich poslání za podmínky, že náklady na tyto činnosti jsou vyšší. Činnosti, které jsou posláním klubů, jsou dány statutem. Podmínka je v praxi splněna tím, že klubový příspěvek nepokrývá náklady a je nutno zajišťovat jiné zdroje, jako jsou granty a sponzorské dary. Vždy se daní příjmy z reklam, nájemného, úroků z termínovaných vkladů. Přitom je třeba si uvědomit, že částka 300 000 Kč z daňového základu se nedaní, nedaní se 30 % z vyššího daňového základu a nezdaněné maximum je 1 000 000 Kč.

Součástí daňového přiznání je také výkaz zisků a ztrát a rozvaha.

Účetní

Po celém tom přehledu povinností a formulářů vyvstává otázka, koho touto agendou pověřit. Existuje několik možností:

- *Budete mít vlastního ekonoma, jehož náplní práce bude finance nejen získávat, ale i vykazovat.*

Předpokladem je, aby tento člověk byl profesionální účetní. Pak jej budete pravděpodobně zaměstnávat na plný úvazek. Rozhodně nebude mít nadbytek volného času.

- *Budete mít pracovní sílu, která bude získávat finanční prostředky a vést základní evidenci, ale roční výkazy a daně si necháte zpracovat dodavatelem.*

Předpokládá člověka, který ovládá základy účetní evidence a oplývá schopností vyhledávat sponzorské dary a proplovat grantovými řízeními.

- *Budete mít pracovní sílu, která bude pouze získávat finanční prostředky, ostatní záležitosti necháte zpracovat dodavatelsky.*

V tomto případě se váš ekonom může soustředit na vypracovávání rozpočtu a jednání s nadějnými sponzory a ve spolupráci s ostatními pracovníky klubu připravovat kvalitní projekty, které vstoupí do grantových řízení, zatímco samotné účetnictví a roční výkazy bude zpracovávat profesionál, se kterým uzavřete příslušnou smlouvu.

Rozhodnutí záleží na vás. Volte nejlepší variantu ve vaší situaci.

3.1.4 Prostory

Rozhodli jste se zřídit klub ve škole. V každé škole se dnes určitě najde vhodná nevyužitá místnost, ze které vykouzlíte klubovnu. Kromě toho jsou po vyučování zpravidla volné tělocvičny, odborné pracovny, audiovizuální učebny a podobně. Záleží jen na vedení školy a vaší schopnosti se s ním dohodnout, jaké prostory budete mít k dispozici. Doporučujeme vám předložit vedení školy dostatečně podrobný plán vaší činnosti, aby mělo představu o tom, jaké prostory budete potřebovat.

O využívání prostor sepište písemnou smlouvu, která by měla být součástí celkové smlouvy o provozování klubu. Uvedte přesně určení prostoru, dobu, po kterou budete prostory využívat, i finanční náhradu za jejich využívání.

Pro klub je výhodnější, aby mohl využívat prostory, které nevyužívá škola. Jednak proto, že je pro děti příjemnější změnit prostředí, a jednak proto, že se tak předchází sporům, kdo případně uhradí nebo odstraní vzniklé škody.

Pokud využíváte prostory sami, je vhodné, abyste se starali také o jejich úklid a běžnou údržbu. Vůbec není na škodu, když do těchto činností zapojíte děti. Zejména ty starší se těchto prací chopí pod vaším vedením docela rády. Nezapomeňte ovšem na bezpečnost.

3.1.5 Lidské zdroje

Takto napsáno to vypadá strašně. Krabice plná človíčků, ve kterých se přebírám a vytahuji a zase vracím. V praxi to vypadá ještě hůř. Krabice plnou človíčků nikde nenabízejí. Kdyby nabízeli, asi by byl nejlepší second-hand. Protože už jsou vyzkoušeni. Ano, někteří očividně nesedí. S některými si nebudeme rozumět. Ale najdou se tam hotové poklady.

Ti, kteří jsou pro klub ochotní udělat takřka cokoliv.
Ti, kteří mají jednu geniální myšlenku, ze které můžete žít půl roku.
Ti, kteří už se spálili a mohou vás varovat.
Ti, kteří nezapomněli, jaké je to být dětmi, co si myslí dospívající a že pohodlí zdaleka není všechno.
Ti, kteří jsou ochotní se všemi dětmi v převlečení za maškaru projít celým sídlištěm k rybníku a nadchnout pro tu bláznivinu i patnáctileté slečny.
Ti, kteří umějí vysvětlit váženému panu řediteli sousedního podniku, že děti nejsou odporně ječící mrňata a že ti výrostci, co pokoušejí v parku, by potřebovali vybavit klubovnu.
Ti, kteří umí slovy vyjádřit to, co všichni cítí, že chcete s dětmi dokázat, a sepíše to do svazečku zvaného projekt tak, aby to nadchlo i naprosto nezúčastněné hodnotitele grantové komise.

3.1.5.1 Hledáme lidi (kde a koho)

Organizátor a hlava klubu

Že potřebujete reprezentativního člověka, který bude vyjednávat s úřady, školou a veřejností (počítaje v to i rodiče), je jasné. Opravdu si dejte záležet na jeho vystupování, schopnosti vyjednávat, podrobné znalosti potřeb a provozu klubu a loajalitě ke klubu. Prostředí klubů je zvláštní a tento člověk bude muset mnohdy přesvědčovat spoustu lidí o tom, že vést klub pro děti a mládež zdaleka neznamená hrát si s dětmi a pořádat diskotéky pro teenagery. Měl by umět pochopit obě strany a dokázat uzavírat přiměřené kompromisy.

Doporučujeme, aby tento člověk měl už zkušenosti s prací s dětmi v podobném klubu nebo zařízení pracujícím s dětmi, pokud možno na pozici, kde už za leccos odpovídal.

Koordinátor projektů

To je duše klubu. Musí úzce spolupracovat s vyjednávajícím reprezentantem. Je to člověk, u něhož se scházejí jednotlivé nápady ostatních pracovníků a dětí. Právě on dává tomu chaosu řád, propojuje jednotlivé aktivity, spojuje nesouladné návrhy do geniálních celků a trvá na tom, aby ostatní věděli, co chtějí s dětmi dělat za týden, měsíc, za půl roku. Spolupracuje s tvůrci všech dílčích projektů klubu, spolu s nimi podává žádosti o grant pro jednotlivé projekty a bdí nad jejich realizací.

Někdy se najde od přírody nadaný jedinec, který všechno tohle zvládne hned napoprvé, ale znovu raději sáhněte po někom, kdo děti dobře zná, umí si představit, co zvládnou, co je bude zajímat, a nadto umí pracovat s lidmi a přimět je ke smysluplné práci s dětmi a mladými lidmi. Tento člověk musí mít rád lidi, a ty pod 20 obzvlášť. Aby je to všechno bavilo.

Technik klubu

Je to samozřejmě praktický člověk, který ví, čím vymalovat klubovnu a jak spravit umývadlo. Kromě toho ale musí mít cit a pochopení pro zvláštnosti práce s dětmi i pro to, které na první pohled naprosto zbytečné věci se mohou ještě hodit. Jeho starostí je, aby na ty geniální projekty, které pod vedením koordinátora projektů všichni vymysleli, bylo dostatek vhodného papíru, krabic, barev, florbalů, míčů, kobereců, fléten, desek, triček, aby bylo k dispozici hřiště (nezapomenout spolupracovat s vyjednávačem, ten bude muset zajít za paní ředitelkou), aby se vlepily plakáty na slavnost a měly správné údaje (a všechny šipky směřovaly správným směrem), aby bylo na čem a v čem uvařit kukuřici, aby měly děti kam jet na jarní prázdniny, Je naprosto jasné, že musí velmi úzce a intenzivně spolupracovat jak s vedoucím klubu, tak s koordinátorem projektů a po praktické stránce jim radit a někdy usměrňovat vzdušné zámky.

Kde hledat?

Zkuste mezi šikovnými, praktickými (a neusedlými) maminkami v domácnosti. Najdou se tam někdy opravdu nedocenitelné poklady.

Lze najít nadšeného tatínka – podnikatele, který si umí uspořádat práci tak, aby se dokonale věnoval i klubu, a navíc má spoustu užitečných kontaktů.

Možná narazíte na šikovného vysokoškoláka, který sice ještě donedávna bydlel u maminky, takže zpravidla nemá dostatek praktických zkušeností, ale oplývá nápady.

Ekonom

O ekonomovi a jeho úloze v klubu jsme už mluvili v kapitole o financích (pokud jste ještě nečetli, prosíme nalistujte). V každém případě by to měl být člověk s dostatečnou znalostí jak problematiky klubu, tak ekonomiky. Je na vás, kterou část finančních záležitostí bude mít na starosti profesionální účetní, případně daňový poradce, a kterou svěříte člověku se základními ekonomickými znalostmi. Vzhledem k tomu, že úředníci na příslušných úřadech mají jen zřídka-kdy pochopení pro to, že v rámci úspornosti vypracujete daňové přiznání neprofesionálně, radíme opatřit si alespoň pro tento případ pomoc odborníka.

Jinak práci ekonoma (jakkoli je náročná) dobře zvládne vysokoškolský student ekonomiky nebo zručný duší sblížený podnikatel, který si umí udělat čas i na klub (v tomto případě máte výhodu v tom, že zpravidla zná účetnictví z praxe své firmy).

Lektoři

To je takové nehezké slovo, ale jsou to obdivuhodní lidé, kteří jsou ochotní kus svého volného času trávit s dětmi a velmi mladými lidmi, chápat jejich problémy, ale neutápět se v nich, umí si hrát a přimět dospívající vydávat časopis nebo založit hudební skupinu, zorganizovat florbalový turnaj, účastnit se Dne Velkého deště, pečení koblih na Masopust a tak.

Kde je hledat?

Všude, kde se dá. Zejména na středních a vysokých školách.

Taký se dnes najdou mladí lidé, kteří velice časně a hodně rychle začali podnikat, a dnes si chtějí trochu odpočinout od velkého světa a mají co dát hlavně teenagerům.

Znovu šikovné maminky v domácnosti (*dobrá rada: zajistěte, aby jejich vlastní dítě v té době hlídala babička nebo dívka na hlídání*).

Využití středoškoláků a vysokoškoláků má několik zádrhelů.

První nastane v okamžiku, kdy dostanou svůj školní rozvrh. Zejména v poslední době školy na volný čas svých studentů příliš neberou ohled. (Chcete-li pro děti otevřít klub už někdy kolem 13. hodiny, kdy menším dětem vyučování končí, máte malý problém.) Celá situace se zpravidla opakuje v pololetí školního roku (se začátkem druhého semestru), kdy už máte zaběhnutý program, který se kvůli změně rozvrhu pravděpodobně naruší.

Počítejte také s nepravidelnostmi ve zkuškovém období vysokoškoláků.

Vysvětlete také případným zájemcům, že práce s dětmi a mladými lidmi v klubu rozhodně není pro ty, kteří hledají brigádu, kde by si vydělali peníze. Ze dvou důvodů. Jednak si pravděpodobně v klubu žádné velké peníze nevýdělalí a jednak je pro práci s dětmi třeba nadšení, pochopení, trpělivosti, vyrovnanosti a nekonečné kreativity. Hned na začátku se pokuste zjistit, co tyto lidi skutečně motivuje pro práci s dětmi, a jejich případné dosavadní zkušenosti (nezapomeňte se zeptat, jaké zkušenosti mají s mladšími sourozenci).

Ano, maminky v domácnosti jsou mnohdy skvělé. Ale dovolte jim v této době odpočinout si od starostí o vlastní dítě. Trvejte na tom, že smyslem klubu zdaleka není děti vychovávat ke vzornému chování.

Zapojení těchto lidí do práce s dětmi má však samozřejmě obrovskou řadu kladů. Jedním z nejhlavnějších je to, že jsou mladí a ještě nezapomněli být malí. Umějí si hrát a být s dospívajícími kamarádi. Občas se od nich něco naučte.

To, že jsou některé stěžejní pilíře budoucího klubu slučitelné do jediné osoby, už víte. Pokud tato osůbka nebude nakonec zavalena prací tak, že nebude stíhat ani jednu část, je to samozřejmě požehnaní. O tom, jak se zdravou kůží přežít svoje nadšení pro věc, se dozvíte v jedné z dalších kapitol, proto zde jen upozornění: pokud začínáte mít pocit, že vaše rozštěpení osobnosti na koordinátora, ekonoma a úžasného vedoucího klubu přesahuje vaše možnosti a vnitřní sílu, dejte na pocity a buďte důsledně asertivní. Vážně nemusíte stihnout všechno a vážně nemusí být všechno dokonalé. Přesto, že byste to opravdu všechno dokázali, vyberte si jen některé ze svých talentů a smiřte se s tím, že i ostatní mají vzácná nadání podobná vašim. Prospěje to všem.

3.1.5.2 Dobrovolníci, nebo profesionálové?

Klub pro děti a mladé lidi, pokud jej chcete vést jako otevřený, nebude nikdy zařízením s přebytkem finančních prostředků. Lidé, kteří zde budou pracovat, nemohou pravděpodobně očekávat vysoké platy. Nicméně otázka v nadpise je mírně zavádějící. Pokud vnímáme profesionalitu jako odborné znalosti, pak by profesionálové měli v klubu být všichni. Pokud ovšem mluvíme o odměně za práci, pak otevřený dětský klub bude vždy stát z velké části na práci dobrovolníků. I v našich podmínkách už dnes pracují organizace, které se prací s dobrovolníky zabývají a mohou vám poradit i pomoci.

Kdo je to dobrovolník?

Jedna krásná definice, kterou jsme si vypůjčili od jisté organizace pracující s dobrovolníky, říká, že dobrovolník je zcela normální člověk s citem pro potřeby okolí. Někdo, kdo neváhá obětovat část svého volného času pro vyplnění prázdného času druhých. Někdy se jedná o pár hodin týdně či měsíčně, ale najdou se i notoričtí dobrovolníci, kteří nakonec nemají čas hledat konzervativní zaměstnání. Tady ale, jako všude jinde, platí zásada trvale udržitelného života, protože vyčerpaný dobrovolník se brzy sám stává pacientem.

Už jsme o tom jednou mluvili. V naší společnosti jsme si na peníze zvykli tak důkladně, že všechno, co se jimi neměří, jaksi nemá tu správnou hodnotu. Logicky očekáváme, že pokud od někoho chceme dobrou práci, musíme mu také dobře zaplatit. (Totéž platí opačně – chce-

li ode mě někdo dobrou práci, necht' mi za ni zaplatí.) Buď chvála dobrovolníkům, kteří vidí svět jinak.

Pokud máte zájem pracovat s dobrovolníky, můžete se obrátit na organizaci Hestia – Národní dobrovolnické centrum. Ta spravuje databázi dobrovolníků a dobrovolnických organizací, pořádá školení pro koordinátory dobrovolníků a vydává tematické publikace. Dobrovolnické organizace se zabývají organizací dobrovolnické činnosti a fungují většinou jako informační a kontaktní základny pro ty, kteří se chtějí stát dobrovolníky, a pro organizace dobrovolníků hledající. Další informace o dobrovolnictví, práci s dobrovolníky a dobrovolnických organizacích najdete na internetové adrese www.dobrovolnik.cz.

3.1.5.3 Pracovní smlouvy a dohody

Ať už se rozhodnete jakkoli, je vhodné, aby pracovní poměr s klubem byl právně podložen. Vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem upravuje zákoník práce. Zaměstnanci mohou pracovat na základě těchto smluv:

Pracovní smlouva – pracovní poměr na dobu neurčitou nebo na dobu určitou

Uzavírá se písemně.

Smlouva musí obsahovat:

druh práce, místo výkonu práce, nárok na délku dovolené, údaj o výpovědních lhůtách, týdenní pracovní dobu a její rozvržení.

Zhotovuje se dvou provedení; jedno obdrží zaměstnanec, jedno organizace.

Pokud chcete se zaměstnancem ukončit pracovní poměr uzavřený na dobu neurčitou, je to možné pouze z důvodů stanovených zákoníkem práce; důležité je uvědomit si výpovědní lhůtu 2, případně 3 měsíce, a povinnost vyplácet odstupné ve výši 2 měsíčních platů. Možné je uzavřít se zaměstnancem dohodu o ukončení pracovního poměru.

Pracovní poměr uzavřený na dobu určitou skončí také uplynutím smluvené doby. Proto může být pracovní poměr na dobu určitou pro vás výhodný. Je možné uzavřít ho např. na období potřeby práce ve školním roce, ne na dobu prázdnin, kdy není práce. V novém školním roce se pak uzavře nová smlouva. (V době, kdy zaměstnanec není zaměstnán, musí si zajistit platbu minimálního zdravotního pojištění sám.)

Prostřednictvím okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) se poskytuje nemocenská. Zaměstnanci mají nárok na placenou dovolenou, minimálně 4 týdnů za rok.

Klub platí 35 % z objemu hrubé mzdy na sociální a zdravotní zabezpečení (sociální náklady).

Klub má povinnost zajistit pracovníkovi celoročně práci, jinak platí náhradu ve výši mzdy. Tyto povinnosti platí jak u plného, tak zkráceného pracovního úvazku.

V pracovní smlouvě je možné sjednat zkušební dobu nejvýše na 3 měsíce – v průběhu této doby je možné pracovní poměr skončit bez vyplacení odstupného.

Pracovník musí být přihlášen ke zdravotnímu i sociálnímu pojištění podle platných předpisů.

Vykonávání práce je možné sjednat dohodou mimo pracovní poměr:

Dohoda o provedení práce

Je limitována maximálně 100 hodinami práce za kalendářní rok. (! Započítává se i doba práce vykonávané pro téhož zaměstnavatele ve stejném kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce!)

Smlouva nemusí být písemná.

Neplatí se sociální ani zdravotní pojištění.

Při překročení limitu 100 hodin je třeba s dotýčným uzavřít dohodu o činnosti, přihlásit ho u jeho zdravotní pojišťovny a na OSSZ.

Dohoda končí splněním úkolu, případně odpracováním 100 hodin.

Dohoda o pracovní činnosti

Může být uzavřena, pokud je požadovaná práce maximálně v rozsahu poloviny plného pracovního týdne (20 hodin).

Smlouva musí být písemná a musí obsahovat popis práce, délku pracovní doby a výši odměny.

Uzavírá se na dobu určitou i neurčitou.

Vyhotovuje se ve dvou provedeních, přičemž jedno vyhotovení obdrží zaměstnanec a jedno zaměstnavatel. Smlouvu lze bez udání důvodů vypovědět s 15denní výpovědní lhůtou.

Pracovník musí být přihlášen ke zdravotnímu i sociálnímu pojištění podle platných předpisů, platí se 35 % sociálních nákladů.

Vhodné formuláře jsou k dispozici na internetové adrese www.form.cz.

Pokud se rozhodnete využít práce dobrovolníků, je vhodné i s nimi uzavřít smlouvu.

Protože ovšem v našem právním řádu termín dobrovolník neexistuje, je třeba si vypomoci jinak. Definujme tedy dobrovolníka jako osobu, která vykonává práci na základě příkazů a ve prospěch druhé osoby (organizace) bez nároku na odměnu. Tato definice se velmi podobá definici vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem podle zákoníku práce. Protože ovšem dobrovolník nepobírá za svou práci odměnu, není možné na úpravu vztahů mezi dobrovolní-

kem a organizací použít zákoník práce. Pomůžeme si tedy občanským zákoníkem, konkrétně jeho osmou částí, která pojednává o závazkových vztazích. Ustanovení § 724 občanského zákoníku, upravující příkazní smlouvu, definuje příkazníka jako osobu, která má pro příkazce obstarat nějakou věc nebo vykonat nějakou činnost, přičemž příkazník je povinen dbát pokynů příkazce (odchýlit se může jen tehdy, je-li to nezbytné v zájmu příkazce a nemůže-li včas obdržet jeho souhlas). To znamená, že jde o činnost v zájmu příkazce, přičemž není vyloučeno, aby činnost směřovala i k uspokojení třetí osoby. V souvislosti s uvedenou definicí dobrovolníka můžeme konstatovat, že vztah dobrovolník – organizace je svým obsahem analogický se vztahem příkazník – příkazce. Právní postavení dobrovolníka je totožné s právním postavením příkazce.

Právní vztah mezi dobrovolníkem a organizací vzniká na základě *dobrovolnické smlouvy* a řídí se občanským zákoníkem.

Dobrovolnická smlouva

Měla by obsahovat zejména podrobný popis činnosti, kterou má dobrovolník vykonávat, nebo věci, kterou má obstarat. Ve smlouvě by dále neměla chybět ustanovení o době, po kterou má být činnost vykonávána (může být i na dobu neurčitou), o místě, kde má být činnost vykonávána, ustanovení o tom, že dobrovolník vykonává práci bez nároku na odměnu, a také samozřejmě ustanovení o úhradě účelně vynaložených nákladů (např. cestovného).

Pokud by měl dobrovolník vykonávat činnosti, pro něž je potřeba prokázat speciální způsobilost, měla by smlouva obsahovat ustanovení o způsobu prokázání této způsobilosti. Často se užívá také klauzule o zachování mlčenlivosti o všech skutečnostech, které se dobrovolník při výkonu práce dozví.

Zákon nevyžaduje, aby smlouva byla uzavírána písemně, ale zkušenosti říkají, že písemná forma smlouvy dodá vztahu na vážnosti a dobrovolník i organizace se jí cítí být více vázáni.

Smlouva může zaniknout uplynutím času (u smluv na dobu určitou), splněním úkolu (je-li předmětem smlouvy obstarání věci), výpovědí ze strany dobrovolníka (jednostranným právním aktem, jímž dobrovolník vypovídá smlouvu), případně odvoláním organizací (jednostranným právním aktem, jímž organizace odvolá dobrovolníka).

Na závěr chceme ještě jednou zdůraznit to, co už bylo řečeno. Neobejdete se bez nadšených dobrovolníků. I oni by ale měli být ve svém oboru odborníky. Na druhé straně vyžadují

některé činnosti v rámci klubu nejen profesionální přístup, ale také časovou investici, které by měla odpovídat odměna za práci.

3.2 PRO KOHO KLUB?

3.2.1 Proč to vlastně děláte?

Nevím, co vás vede k tomu, že chcete provozovat klub pro děti a mladé lidi. Ale pravděpodobně chápete, že nechat děti jen tak se protloukat časem je nebezpečné. Že jednou převzou odpovědnost za svět, ve kterém my budeme stárnout. Pravděpodobně vám záleží na tom, aby se uměly vyrovnat se životem i se světem okolo.

Nevíme, jak přesně bude svět za těch deset nebo patnáct let vypadat, mění se příliš rychle. Je ale zřejmé, že nejdůležitější vlastností je schopnost nacházet řešení, být mnohostranný, být tvořivý.

Na hlídání dětí existují jiné agentury. Dejte si záležet na tom, aby váš klub dětem a mladým lidem nabízel víc. Možnost se projevit, vyjádřit vlastní názor, učit se z omylů a chyb.

Děti si v tvůrčím prostředí bezesporu najdou vlastní cestu, jak se lišit od ostatních a jak překročit vaše očekávání. Budou pravděpodobně jiné, než jste si představovali, ale budou šťastné a budou k životu přistupovat tvořivě. Můžete si v klidu stárnout.

3.2.2 Vztahy v klubu

Nepředpokládám, že by lidé, kteří chtějí vytvořit fungující klub pro děti, trvali na formálním chápání postavení, projevu úcty a autority. Naopak. Čím neformálnější a otevřenější budou vaše vztahy s lektory i s dětmi, tím úspěšnější váš klub bude (pokud úspěšnost klubu měříte tím, jak dobře je tam dětem).

Pro děti a mladé lidi jsou *vztahy* nejdůležitější. Můžete mít na papíře skvělý program. Můžete mít báječné myšlenky. Pokud mladí lidé nevcítí, že chcete být s nimi, že vás baví být uprostřed nich, nemá to smysl.

Mladí lidé jsou spolu rádi. Je jim jedno, co dělají. Prostě chtějí být s vrstevníky, mluvit s nimi o tom, co se jim líbí, způsobem, jaký se jim líbí, objevovat sami sebe a své možnosti v přátelské atmosféře.

Mluvte spolu. O všem. Jednejte tak, aby vám děti mohly věřit. To neznamena retušovat jejich prohřešky. To znamená najít cestu ven, přijatelnou a trvalou.

Nepoučujte je, vedte je. Vytvářejte příležitosti k rozhovorům a dejte si záležet, abyste nevedli monology.

Co nejvíce podporujte aktivitu samotných mladých lidí nebo dětí. Možná, že jejich nápady budou zpočátku neuspořádané. Budou odpovídat jejich věku. Pomozte jim najít v nich řád, ale pamatujte na to, aby to stále ještě byly jejich nápady.

Hrají na hudební nástroje? Zjistíte, že báječně zpívají? Co kdyby založili kapelu? Že rytmus a hlasitost neodpovídají vašemu vkusu? Hm, tak vám není patnáct. Pomozte jim odhlučnit zkušebnu. Pokud se nevyjadřují vulgárně ani nikoho neomezují – je to přece jen jejich směr. Podpořte jejich chuť vydávat vlastní časopis, fotografovat, uspořádat diskotéku.

Chvilí bude trvat, než se naučí vyjádřit sami sebe. Chvilí bude trvat, než začnou být tvořiví. Podporujte je a dejte jim svobodu. Učte je projevovat pocity a nálady přijatelným způsobem. Patří to k základním životním dovednostem.

Povzbuzování dětí ke tvořivému vyjadřování předpokládá i poskytnutí potřebného prostoru pro vyjadřování. Důsledky rozhodování mohou být různé:

Děti si mohou zvolit dobře a budou oceněny.

Mohou si zvolit špatně a vyslechnou si kritiku.

Mohou si zvolit neprakticky a bude je to mrzet.

Prostě se odmítnou rozhodnout a nikam se nepohnou.

Vaší úlohou je mít s nimi trpělivost. Dát jim prostor. Pobídnout je. Postupně si začnou vážit sami sebe. Začnou se snažit uplatňovat. Nemusíte se o ně v životě bát.

Mluvili jsme o tom už na začátku. Hra v životě dětí je přípravou na život. Měly by se učit žít. Když jim to dovolíte a budete je citlivě usměrňovat – ani málo, ani moc, budou si vás vážit. Můžete jim věřit.

Vzali váš nápad mít klub za svůj. A o to od samého začátku šlo.

3.2.3 Aktivity klubu

3.2.3.1 Kouzelné slovo projekt

Je chvályhodné, pokud si uvědomíte, že ve vašem blízkém okolí se pohybují děti a mladí lidé, které je třeba podpořit a pomoci jim získat prostor, ve kterém by mohly tvořit, být samy sebou a našly zde vřďcky člověka, který by jim naslouchal. Ale pro provozování klubu to opravdu nestačí. Nestačí ani chimérická představa, že s nimi takhle vřďcky ve středu odpoledne od dvou do pěti budeme něco dělat, podle toho, kdo bude mít právě čas. A dokonce

nestačí ani rozhodnutí, že děti povedete k výtvarným, hudebním a sportovním aktivitám. Musíte si toho rozmyslet a naplánovat mnohem víc. A tomu se říká projekt.

Co je to projekt?

Projekt říká, jakým aktivitám se budete věnovat, k jakému cíli chcete dojít (například za rok), ale také jak toho měsíc po měsíci a týden po týdnu chcete dosáhnout, co a koho k tomu budete potřebovat, kde to budete provozovat a co to bude stát. Jen tak se vám totiž nestane, že se pustíte do něčeho, co časem uvízne ve vzduchoprázdnu, protože nevíte, jak dál, nemáte, kdo by se tomu věnoval, a už vůbec nemáte peníze. Kromě toho, pokud máte vypracovaný projekt, může fungovat dál, i když jeho autor s vámi nebude moci z jakýchkoli důvodů spolupracovat. Dobrý celkový projekt klubu je také základem jeho dlouhodobé udržitelnosti. Projekt lze samozřejmě časem upravovat a měnit, ale stále máte základ, ze kterého můžete vycházet (a k němuž se můžete vracet).

Jak by měl takový projekt vypadat?

(Budete jich celé stohy předkládat nejrůznějším grantovým komisím, a pokud je nebudete vypracovávat jen pro jejich potřebu, je to pro vás ohromná výhoda).

Rámcový projekt klubu bude samozřejmě obecnější, ale i ten by měl obsahovat:

Cílovou skupinu (věkovou skupinu dětí, popř. mladých lidí).

Východiska (charakteristika dětí – odkud pocházejí, co pravděpodobně umí, jak jsou zaměřené, jaké mají problémy a potřeby).

Cíl (proč ten klub vlastně chcete otevřít, čeho chcete u dětí dosáhnout, co chcete pro děti a mladé lidi udělat).

Metodu (aneb jak na to).

Náplň a časový postup (jakým aktivitám se přesně budete věnovat, kolikrát týdně).

Údaje o lektorech (kolik lidí s jakým zaměřením k tomu budete potřebovat).

Projekty jednotlivých aktivit klubu budou daleko podrobnější a budou vycházet z konkrétní situace a potřeb.

Pro názornost uvádíme dva konkrétní úspěšné projekty.

Příklad 1.**UKRADLI NÁM JOINTA**

(projekt protidrogové prevence)

- Cíl projektu:** Primární protidrogová prevence, zaměření pozornosti dětí k tvůrčím aktivitám.
- Cílová skupina:** Mladí lidé ve věku 10 – 15 let, většinou žáci ZŠ Švehlova, případně jejich sourozenci a kamarádi
- Forma:** Odpolední posezení u čaje s povídáním o dané tématice, navazují odpoledne volnočasových aktivit, kde se prohlubují a rozvíjejí prodiskutovaná témata a na kterých se budeme mladé lidi snažit naučit vyplnit volný čas tvůrčími aktivitami.
- Časový rozvrh projektu:** Projekt bude probíhat v únoru až prosinci 2001, základní částí budou odpolední přibližně dvou až tříhodinová setkání zpravidla první týden v měsíci.

Únor 2001

Nemusíme si nic povídat (aneb co všichni víme a někteří ne)

Cíl: Víme, že mnoha dětem už vlastně není co ukazovat, ale přece jen bychom rádi dětem ukázali zakázané ovoce v bezpečném prostředí.

- *Odpolední posezení s lektory Klubu Doupě – s lidmi, se kterými mladí lidé tráví velkou část svého odpoledne (lektori jsou proškoleni pro práci s dětmi).*
- *Podrobné setkání s dostupnými přírodními i nepřírodními drogami - ukázka fotografií, obrázků, vzorků, děti mají možnost si osahat, očichat, podívat se...*
- *Vyprávění lektorů o osobních setkáních s drogami.*
- *Diskuse o druzích drog, působení, krátkodobých a dlouhodobých účincích.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Kromě pravidelných každodenních setkání výroba masopustních masek (práce na téma „Jak vidím sám sebe“), příprava hudebního doprovodu k masopustnímu průvodu, společně s dětmi z 1.-4. tříd pečení masopustních koláčů a společný masopustní rej (celoklubová akce všech věkových skupin).

Březen 2001

I tohle byli naši kamarádi (aneb jak se zlikvidovat)

Cíl: Žel, i my máme kamarády, kterým byla droga milejší než cokoli jiného. A někteří dokonce už ani nežijí. Není to veselé vuprávění ani veselý pohled. Třeba to někoho odradí...

- *Odpolední posezení, na které pozveme své bývalé kamarády, kteří „v tom jedou“.*
- *Osobní svědectví lidí, kteří kamarádství s drogou nezvládli.*
- *Pozvání zástupce Drop-in, Dr. Vodňanská.*
- *Dopad různých drog na psychický a fyzický stav lidí.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Pravidelná klubová odpoledne, promítání filmu s drogovou tematikou, ve výtvarné dílně vytváření koláží na téma diskusního odpoledne, koncem měsíce týdenní akce uklízení školního hřiště, zakončená odpoledním až večerním táborákem.

Duben 2001

Jak jsem ulít (první pomoc při otravě světem)

Cíl: Tolerance a pochopení jsou těžké úkoly i pro dospělé, natož pro dospívající. Zkusíme jim nabídnout pár možností řešení a ukázat jim, že drogy nejsou lékem na otravu světem.

- *Odpolední posezení s pracovníky Linky bezpečí dětí a mládeže.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Každodenní odpolední setkávání, ve výtvarné dílně spolu s mladšími dětmi výroba Morany (přispědlíme na ni všechno zlé, co nás trápí), malování vajíček (možnost ke společné práci s mladšími dětmi i rodiči), velikonoční pouť do Záběhlic k rybníku – pálení Morany. Ke konci měsíce víkendový výjezd za turistikou do hor. Na konci měsíce společný táborák s pálením čarodějnic (a všeho zlého) na školním hřišti.

Květen 2001

Legální drogy (hudba, tanec, pohyb, výtvarno)

Cíl: Hudba, pohyb a vůbec tvůrčí činnost je skvělá droga s mimořádně příznivými dlouhodobými účinky. K extázi a vrcholným psychickým zážitkům lze bezesporu dojít i bez chemických podpůrných prostředků – jsou činnosti, při kterých si tělo produkuje „drogy“ samo.

- *Odpoledne s ukázkami výtvarných prací poznamenaných vlivem drog.*
- *Nabídka tanečních, výtvarných, pohybových dílen v průběhu celého měsíce – tanec, pohyb i vlastní tvůrčí aktivity jako styl života.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Sportovní utkání, taneční odpoledne, výtvarná odpoledne – setkání s výtvarníkem.

Červen 2001

Noc proměn

Cíl: Připomenout zejména odcházejícím deváťákům, že začínají být odpovědní sami za sebe, že i když je nehlídá oko dospělých, stojí za to s drogami se nezaplést.

- *Páteční, případně víkendová neformální akce, shrnutí všeho, o čem jsme si povídali celého půl roku.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Příprava a realizace odpoledne plného her, soutěží a vystoupení, vystoupení klubové kapely, odpoledne s klubovým časopisem Komár, večerní posezení s hudbou, táborák – deváťáci předávají aktivitu mladším a odcházejí do takřka dospělého světa.

Stavíme tee-pee – víkendové akce, příprava na prázdninový pobyt na horách. Vyhlášení prázdninových soutěží ve fotografování a výtvarné tvorbě.

Červenec – srpen 2001

Týdny na horách

Cíl: V uzavřeném kolektivu, v přírodě, za změněných podmínek vést otevřené hovory s mladými lidmi.

Doplňkové volnočasové aktivity: Pobyt na horách, společné trávení volného času s lektory Klubu Doupě v tee-pee na Českomoravské vysočině.

Září 2001

Vítáme vás v Doupěti

Cíl: I s těmi nejatraktivnějšími uživateli drog je to ve skutečnosti trochu jinak...

- *Mezi andskými indiány – jak žijí a co skutečně prožívají proslulí uživatelé drog.*
- *Hudba, tanec a umění andských indiánů.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Příprava a realizace prezentačního odpoledne pro všechny zájemce v Klubu Doupě.

Říjen 2001

Feťák knihomol

Cíl: V knihovnách se najde spousta zajímavých knih na téma drogy. Chceme mladým lidem představit přiměřenou literaturu na dané téma.

- *Literární odpoledne – opakované akce vždy jednou v týdnu, prezentace dostupných knih, debaty nad již přečtenými knihami*

Doplňkové volnočasové aktivity: Znovuzahájení klubových odpolední po prázdninách, výstava fotografií a výtvarných prací z prázdninových pobytů.

Listopad– prosinec 2001

Hledáme absolutno?

Cíl: Pokusíme se dětem přiměřenou formou ukázat způsoby řešení životních situací v různých filosofických směrech.

- *Filosofická odpoledne – akce vždy jednou v týdnu, přehled filosofických směrů, jejich hlavní body, setkávání s představiteli různých filosofických směrů.*
- *Panelová diskuse na téma hledání smyslu života a odpovědí na základní otázky.*

Doplňkové volnočasové aktivity: Návštěva koncertů duchovní hudby, výtvarná dílna na téma hledání sama sebe.

Rozpočet projektu:

Příklad 2:

Projekt: Poznávání Prahy, školní rok 2001/2002

ZAHRADA aneb Kdo hledá, najde

Věková kategorie: 6 – 7 let

Zpracoval: Doris Foffová

Když malí Neskrítkové vejdou k nám, musíme je seznámit s ideou hledání Zahradu. Děti vědí,

že někde na území města se rozhodně skrývá Zahrada. Ale jen Kočka Sheila, která je jejich průvodkyní, ví kde. Celý rok budou Skřítki chodit po Praze a dávat dohromady co nejvíc informací o jednotlivých objektech a částech města. Budou dohromady dávat indicie, podle kterých nakonec vyjde najevo, že Zahrada se skrývá na školním dvorku (popř. ve škole). Do prosincového Čepičkování Skřítků by ti malí vůbec neměli tušit, kterým směrem se tato honička ubírá. Až z nich budou opravdoví Skřítki i s čepičkami, budou jejich cíle již téměř jasné. Na každé vycházce budou mít v ruce Pracovní list s daným úkolem, do pololetí pouze malovaným, od pololetí s jednoduchými slovy. Součástí nalezení Zahrady bude i závěrečná slavnost Přelézání Zdi.

1. týden

ZAHRADNÍ MĚSTO

Začínáme u školy. Seznamovací lekce, při které si povídáme o Zahradě a o tom, jak ji budeme hledat. Tvoříme dvojice a učíme se přecházet silnice, vysvětlujeme si metro, to, že děti mají mít jízdenky nebo tramvajenky a další pomůcky.

Také to, že budou mít své Zahradní deníky a do nich budou vkládat Pracovní listy, které budou vyplňovat na cestách nebo se svými Lesními Duchy. Jdeme se podívat do parku, do Cíle a jedeme se podívat na metro na Skalku a naučit se pracovat s automatem na jízdenky.

Pracovní list č.1

Na všechny další vycházky si s sebou budeme nosit:

- 1) batoh
- 2) svačinu
- 3) pití
- 4) dvě platné jízdenky přestupní nebo tramvajenku
- 5) pláštěnku (nebo nepromokavou bundu v době nepříznivého počasí)
- 6) dobré boty
- 7) tužku nebo pastelku

Na první vycházce jsme se učili správnému chování v dopravních prostředcích, na přechodu i v muzeích. Také jsme se podívali na metro a naše nejbližší okolí.

2. týden

VYŠCHRAD

Nejstarší část osídlení Prahy, možný pravděpodobný výskyt Zahrady, pověsti o Libuši, Dáblovi

Zardanovi, Smutném vojákovi, Dělové kouli v rotundě...

Každá Zahrada má své pověsti, i ta naše a Kočka je bude trousit dostatečně zajímavou formou, aby si jich děti co nejvíce zapamatovaly.

Z Vyšehradu by si děti měly odnášet poznatek, že Zahrada je něco obehnaného plotem, zdí a uvnitř nejsou jen stromy, ale i domy, zvířata a bytosti, v podstatě je Vyšehrad naše nejstarší opuštěná Zahrada

Pracovní list č. 2

VYŠEHRADEK

Nakresli jednu z těchto postav:

Libuše, Zardan, Bivoj, Smutný voják, Šemík.

3. týden

KAMPA, KARLŮV MOST

Ostrov Kampa jako samostatná zahrada hrnčírů, bydlel zde národ lidí, kteří vyráběli neobvyčejné věci - z toho vyplývá, že správný obyvatel zahrady by měl být i zdatný hrnčír a na to konto, že v naší Zahradě je i hrnčírský kruh (další indicie)

Pověsti o vodnicích, o Terezčině vile a požáru mlýnů

Připomenout J. Werich a Fimfárum (ukázka) - podle ní pak kresbu

Pracovní list č.3

KAMPA, KARLŮV MOST

Namalujte alespoň část pohádky Jana Wericha:

4. týden

KAPROVA ULICE, STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ

I uprostřed města mohou být zahrady, proměněné třeba v náměstí, mají spoustu krásných domů a památek z doby svého vzniku.

Důraz na Orloj, protože ten je i ve Městě Stavitelů (další kresby možných orlojů ve výtvarce, napodobení Orloje v dramatice apod.).

Povídání o popravě 27 českých pánů, popis radnice před bombardováním, popř. návštěva Orloje zezadu.

Nezapomenout vyzdvihnout náměstí jako tržiště, přilehlé ulice – (názvy dle specializace trhu).

Pracovní list č.4
KAPROVA ULICE, STAROMĚSTSKÉ NÁMĚSTÍ
Zkus nakreslit svůj orloj

5. týden

ŽIŽKOVSKÁ VĚŽ

Zkouška, zda se nám nebude Zahrada lépe hledat z výšky a jestli uvidíme další indicie
To budou zelené plochy v Praze a budeme se snažit je zapsat do mapky (já je budu zapisovat, protože Skřítkové ještě neumí psát)
Zápis míst, která se dětem nejvíce z výšky líbí, protože bychom je mohli společně navštívit jako nejnadějnější kandidáty na výskyt dalších forem Zahrad

Pracovní list č. 5
ŽIŽKOVSKÁ VĚŽ
Namalujte to, co se vám z obzoru líbí nejvíc

... ..

35. týden

STAROMĚSTSKÉ NÁM., RADNICE VĚŽ

Rozhlédnutí nad tím, kde jsme doposud byli a Zahradu nenašli, ale co se dá dělat, pár dní ještě máme.
Poznávací soutěž s tím, že rozdáváme lístečky jednotlivých objektů a kdo uhodne, dostává bod.

Bez pracovního listu.

36. týden

PRAŽSKÉ OSTROVY

V návaznosti na mosty opáčko toho, co svišti udrželi z této vycházky, ale zároveň nové informace o ostrovech coby svébytném druhu Zahrad.
Zhruba v pořadí: Žofín, Střelecký, návrat na Kampu
Na Střeláku zejména historie honů a lovů.

Využití ostatních ostrovů: Kampa – hrnčířské trhy apod..

Pracovní list č. 36

PRAŽSKÉ OSTROVY

Teď už znáte prakticky celou Prahu, ležící na pevné půdě. Ale uprostřed řeky Vltavy nám příroda utvořila ostrovů. Jaké?

1)

2)

3)

Jak by podle vás vypadal ostrov jménem Zahrada?

Rozpočet projektu:

3.2.3.2 Pravidelné akce

Víte, co se děje v Doupěti?

V pondělí přijďte počítat kosti s Tarzanem (Žblabuně si s vámi bude povídat anglicky).

V úterý popovídat o knížkách s Bárrou (přineste si svou), schůzku má redakční rada Komára.

Ve středu je otevřená Terezčina výtvarná a keramická dílna

Ve čtvrtek vás čeká Jana s čajem.

V pátek Nikola na tanec, Šárka na dramku a Vichr z hor (někdo to musí uklidit).

Pravidelné akce znamenají pocit jistoty a bezpečí.

Stálou partu lidí.

Možnost navázat.

Jak naplánovat pravidelné akce?

Tak nejprve pro koho.

Pokud klub navštěvují děti od 6 do 15 let, bude těch pravidelných aktivit v každém dni asi víc. Každý věk chce své a občas, někdy, je fajn, když pracují ti nejmladší se skoro dospělými. Ale v každodenním životě potřebují jiné prostředí, jiný přístup. Jiného člověka.

Pravidelný plán si žádá svůj vlastní projekt.

Musíte vědět:

- *pro koho aktivitu připravujete* (odborně se tomu říká cílová skupina),

- *jaký časový úsek jí budete věnovat* (mladší děti jsou schopny se soustředit mnohem kratší dobu),
- *v jakém prostoru budete pracovat* (a tedy také jaký prostor si dohodnete se školou k využívání),
- *kdo bude za aktivitu odpovídat* (musí odpovídat věku dětí a být odborníkem na danou oblast) – stanovte přesně jeho povinnosti a práva,
- *projekt aktivity* (opravdu byste měli znát cíl i způsob, jak k němu dojdete),
- rozpočet,
- *jak zapojit děti* (děláte to především pro ně).

Pokud budete mít podobně zpracované projekty všech pravidelných aktivit klubu, můžete skoro klidně spát. Máte představu, co vás čeká, absence odpovědného člověka neznamena horečné vymyšlení náhradního programu a víte, kolik vás to bude stát.

Pak už jen zbývá znát děti tak dobře, že víte, že jsou schopny váš projekt naplnit, když jim dáte tvůrčí volnost. Hodně štěstí.

3.2.3.3 Nepravidelné akce

Dospívání je dynamické.

Trpělivost se stabilními programy má své meze.

Dospívání chce poznávat, objevovat, měnit.

Čekají vás nárazové akce. Mají podobná pravidla jako ty stálé a dlouhodobé.

Stvořte pro ně projekt (tak nebudte na to slovo alergičtí!). Pravda je, že můžete mnohem více improvizovat a bezprostředně reagovat. Je to příležitost pro vaše svěřence. Nechte je vyzkoušet si, jaké to je zorganizovat si turnaj v dominu, mexické Vánoce, pečení koblih na Lucie atd. Pomozte jim s rozpočtem (naplánovat i dodržet).

Nadto jsou nárazové akce ideální příležitostí sblížit mladší se staršími.

3.2.4 Systém vzdělávání pracovníků klubu

3.2.4.1 Odborné vzdělávání

Literatura, sebevzdělávání

Práci s dětmi na sebe berete obrovskou odpovědnost. Formujete jejich život a způsob myšlení. Formujete jejich vztahy k jiným lidem. Způsobů a metod práce s dětmi je hodně a každý by měl najít cestu, která je mu vlastní. Základním způsobem vzdělávání je vlastní

studium literatury. Na našem trhu existují specializovaná nakladatelství, která se tematice práce s dětmi věnují.

Vnitřní vzdělávání v klubu

Každý klub je specifický prostředím, ve kterém pracuje, dětmi, pro které je určen, lidmi, kteří se jim věnují. V každém klubu nahrazuje jedna generace lektorů druhou a mohou si navzájem předat užitečné zkušenosti.

Vychovávejte si následovníky tím, že jim dovolíte pracovat s vámi a pronikat do metod a technik vaší práce. Je přirozené (a užitečné), že se lidé v klubu střídají. Je dobré, aby si předali to nejlepší, co se naučili.

Kurzy a semináře

Různé organizace, školy a nadace pořádají odborné kurzy a semináře zaměřené na konkrétní oblasti práce s dětmi a mladými lidmi. Užitečné informace najdete na internetu. Mnoho kurzů je bezplatných, ostatní zpravidla mívají přijatelnou cenu a účast na nich se vám vyplatí. Nejen proto, že se dozvíte něco přímo z tematiky, kterou přímo řeší, ale také proto, že se setkáte s lidmi z jiných klubů a podobných zařízení. A praktické zkušenosti jsou většinou nad horu teorie.

3.2.4.2 Osobnostní růst a umění relaxace

Mezi dospělým a mladými lidmi v klubu vzniká samozřejmě vztah. Měl by rozvíjet obě strany a nutně musí mít pevně stanovené hranice. Příliš silné citové vazby, připoutání si dítěte k sobě, může způsobit oběma stranám problémy.

Práce s dětmi od člověka vyžaduje schopnost jednat s lidmi, ovládat své emoce, být příkladem. Máte dětem vytvářet pocit jistoty a bezpečí. Nicméně člověk, který chce pečovat o potřeby druhých, musí nejprve zajistit své vlastní.

Není v pořádku, když práci s dětmi obětujete vlastní vztahy, jste přepracovaní a vyčerpaní. Je samozřejmě důležité, aby se děti cítily dobře. Neméně důležité je ale pro vás, abyste dodržovali vlastní duševní hygienu. Najděte si za každých okolností čas na aktivní odpočinek a vlastní záliby.

Ve všech profesích, kde se pracuje s lidmi a kde hrají důležitou roli vztahy, hrozí tzv. burn out

efekt, neboli syndrom vyhoření. Existují odborné příručky, které se tomuto tématu podrobně věnují. Jen několik poznámek.

Burn out efekt je důsledkem obrovských nároků na psychiku a současně malé způsobilosti lidí se s těmito nároky vyrovnat. Kdo pracuje s lidmi, měl by se připravit na to, že výsledky práce nejsou často příliš viditelné. Navíc jde i o činnosti málo finančně ohodnocené.

Pokud sami vkládáte do práce psychicky maximum, neočekávejte, že ostatní budou dělat totéž. Měli byste být natolik asertivní, abyste dokázali říci, kde jsou vaše hranice. Nesmíte také prožívat záležitosti jiných stejně intenzivně, jako své vlastní. Zaměřte se proto na racionální interpretace a snažte se realitu nevidět jako soubor problémů, ale jako množinu příležitostí. Tam, kde věci stagnují, hledejte nové možnosti, třeba i někde jinde, než jste si původně mysleli, že je najdete.

Budte ve svém myšlení i jednání samostatní a naučte se nést přiměřenou míru odpovědnosti. Važte každé své jednání i z hlediska možných důsledků a včas odmítněte to, co jen těžko zvládnete, i kdyby vás to lákalo sebevíc.

Nezapomínejte na rozvíjení vlastních koníčků. Naučte se myslet i na sebe, a nejen na to, abyste stále zhodnocovali svůj potenciál pro kvalifikovanější pomoc jiným. Pro vás je stejně důležité předcházení psychickému i fyzickému vyčerpání.

Pravděpodobně jste pro svoji práci s dětmi opravdu zapálení (těžko byste se jinak pouštěli do něčeho tak dobrodružného, jako je klub pro děti a mladé lidi). Pak i na vás čeká velká zátěž a hrozící stres.

Odborníci pro vás mají několik dobrých rad:

Udržujte si smysl pro humor. Lidé, kteří se neberou příliš vážně, nepodléhají tak snadno stresu.

Naučte se uvolnit – poslouchejte pěknou hudbu, zpívejte si.

Pečujte o své zdraví. Nebojte se odpočinout si, není to znakem lenosti. Je třeba shromažďovat energii, abyste měli co vydávat ve chvílích, kdy to bude zapotřebí.

Relaxujte. Naučte se pár krátkých rychlých relaxačních technik, které můžete použít kdekoliv a kdykoliv.

Nebojte se svobodně projevit svůj názor.

Pěstujte pozitivní vztahy s druhými.

Komunikujte s lidmi otevřeně.

Nezapomeňte občas změnit prostředí – odpočiňte si u moře nebo v lese.

Nemusíte všechno dělat sami – naučte se dělit o práci s ostatními.

Občas druhé povzbudte. Třeba vám to oplatí.

3.2.5 Systémy hodnocení činnosti klubu

Každý klub by měl pravidelně hodnotit výsledky své práce především srovnáváním stanovených cílů s dosahovanými výsledky.

Příklad systému kritérií dobrého programu pro mladé lidi vytvořila Mezinárodní nadace na podporu práce s mladými lidmi (IYF).

Znaky dobrého programu práce s mladými lidmi:

Respektování potřeb dětí a mladých lidí

Spíše než na léčbu a nápravu již vzniklých problémů se zaměřuje na prevenci negativního vývoje a zachycení problému v raných stádiích negativního vývoje.

Rozvíjí kompetentnost, charakterové vlastnosti, důvěru a sebedůvěru, napomáhá vytváření vztahů.

Respektuje věkové a kulturní zvláštnosti cílových skupin.

Vtahuje děti a mladé lidi do plánování, hodnocení a propagování programu.

Vztah k rodině, obci a kultuře komunity

Zve rodiče, další členy rodiny, ukazuje dětem pozitivní vzory dospělých.

Zapojuje obec do realizace programů.

Odpovídá potřebám obce.

Spolupracuje s jinými zařízeními pro děti a mládež v obci.

Organizační zajištění

Vyhledává ekonomicky efektivní prostředky.

Kvalita programu je sledována a všem zúčastněným se dostává zpětné vazby.

Vytváří příležitosti pro obnovu sil a další odborný růst pracovníků.

Zahrnuje plán získávání finančních prostředků z různých zdrojů zajišťujících další provoz.

Má kvalitní management, technické zajištění, administrativní zázemí, řádné účetnictví a dokumentaci.

Reprodukovatelnost

Obsahuje prvky použitelné opakovaně v jiném kontextu.

Může zasáhnout významný počet dětí (cíle jsou dostatečně obecné, náklady na jedno dítě nejsou příliš vysoké, není vázáno na konkrétního vedoucího...)

Efekty

Existují ověřitelné ukazatele úspěšnosti programu z hlediska naplňování potřeb dětí a mladých lidí a dosahování pozitivních změn v životě dětí a mladých lidí, jejich rodin nebo ve vztahu obce k dětem a mladým lidem (kvalitativní kritéria).

Zapojuje se značný počet dětí a mladých lidí (kvantitativní kritéria).

Kromě vnitřního hodnocení je užitečné dozvědět se také názory školy, rodičů a dětí. Zkuste vypracovat anketu a asi dvakrát do roka poprosit zúčastněné o jejich vyjádření.

3.2.6 Výroční zpráva klubu

Na konci každého roku byste svoji činnost měli zhodnotit ve výroční zprávě. Ta by měla obsahovat ekonomickou část a zprávu o činnosti.

Ekonomickou část by měl sestavovat ekonom ve spolupráci s účetním. Měla by obsahovat rozvahu běžného roku s údaji za běžný a předchozí rok. Představuje základní pohled na majetek a jeho strukturu. U jednoduchého účetnictví představuje jednoduchou tabulku s uvedením inventurního seznamu majetku v členění na dlouhodobý hmotný majetek, drobný majetek, zásoby a pokladní hotovost, vše podepsané inventurní komisí. Měla by obsahovat vyhodnocení rozpočtu a skutečnosti jako celku a jeho jednotlivých položek.

Vyhodnocení jednotlivých akcí by měl provést koordinátor projektů. Uveďte výčet všech pravidelných i nepravidelných akcí, jejich návštěvnost a další hodnocení.

Výroční zprávu schvaluje vedení klubu.

Výroční zprávu rády uvidí všechny organizace, které váš klub podporují.

3.3 DLOUHODOBÁ UDRŽITELNOST KLUBU

Váš klub přežil první rok. Je to báječný pocit. Děti s vámi chtějí jet v létě do tee-pee. Rodiče se zajímají, kdy začne po prázdninách pravidelný provoz. Ředitelka školy se vaším klubem chlubí před kolegy na celoměstské schůzi. Vedoucí grantového oddělení městského úřadu vám telefonuje, aby vám sdělil termín uzávěrky příštího grantového řízení. Pedagogická fakulta k vám posílá na praxi své studenty, aby viděli, jak vypadá dobře fungující klub pro děti a mladé lidi. Sponzoři se vám nabízejí sami.

Tak buď vám za chvíli zadrnčí budík, nebo jste si opravdu celý rok dávali záležet na tom, aby vaše vztahy s dětmi, rodiči, školou a dalšími institucemi byly co nejlepší. Je to jedna z nutných podmínek trvání klubu.

3.3.1 Spolupráce se školou, rodiči a úřady

Z praktických důvodů je výhodné, pokud smlouvu se školou obnovujete včas, to znamená, že o ní jednáte vždy ještě před hlavními prázdninami (případně s ohledem na výpovědní lhůtu, kterou určuje smlouva).

Dohodněte se školou prezentaci klubu na závěrečných třídních schůzkách ve školním roce. Pokud váš klub zahrnuje také práci s prvňáčky na základní škole nebo s prvními ročníky středních škol, je užitečné, pokud ve spolupráci se školou zorganizujete seznamovací schůzku s rodiči těchto dětí (případně s budoucími studenty).

S úřady a institucemi udržujte pravidelný kontakt. Posílejte jim letáčky upozorňující na činnost klubu, pozvánky na různé akce. A nezapomeňte na výroční zprávu.

3.3.2 Zapojení dětí a předávání zkušeností

Klub je živý jen tehdy, jestliže v něm aktivně pracují děti.

Vymýšlejí vlastní projekty.

Získávají další redaktory pro školní časopis.

Prodávají v klubovém obchůdku.

Jsou stálými členy skupiny, která rozhoduje o další činnosti klubu.

Starší děti vypomáhají lektorům v práci s mladšími dětmi.

Mladí lidé potřebují cítit, že jim věříte, že se nebojíte svěřit jim část odpovědnosti za chod klubu. Jen tak mohou nadšení návštěvníci klubu zvat své kamarády a klub splnil svůj účel – mladí lidé přestali vysedávat na lavičkách a civět do prázdna. Příští akci už vymýšlejí sami. Naučte je psát projekty a ukažte jim, jak hospodařit s klubovými financemi. Podpořte je, pomozte jim. Tak středně. Ani málo, ani moc.

3.3.3 Získávání a zapojení nových lektorů

Jak už jsme se zmínili, je hlavní těžiště lektorů klubu (tedy těch, kdo přímo pracují s dětmi, ať jim budete říkat jakkoliv) mezi středoškoláky a vysokoškoláky. Je to logické, protože lidé, kteří jsou běžně zaměstnaní, se zpravidla nemohou dětem věnovat v odpoledních hodinách, kdy je otevřený klub. Jak tedy studenti pomalu postupně odcházejí do života a praxe, obměňuje se postupně skupina lektorů. Snažte se proto, aby si každý z odcházejících vypořádal za sebe náhradu. Člověka, který s ním v kontaktu s dětmi stráví alespoň půl roku, osvojí si metody práce vašeho klubu, seznámí se s konkrétními dětmi. Časem poznáte, že

kromě rozměru klubu pro děti a velmi mladé lidi má váš klub další rozměr – kamarádství a spolupráci těch mladých, kteří se jim věnují. Až si bývalí lektoři začnou brát dovolenou, aby s vámi mohli jet na prázdniny s dětmi, můžete být spokojení. Klub už vás – zakladatele – nepotřebuje. Může vám to být líto, ale je to to nejlepší, co se mohlo stát. Klub žije sám.

3.3.4 Finanční zdroje, jejich udržitelnost a vyhledávání nových

O tom, kde a jak hledat finanční zdroje, pojednává jiná kapitola. V souvislosti s dlouhodobým fungováním klubu je však třeba vědět, že k tomu, abyste získali ze stejného zdroje grantovou podporu, musíte vynaložit postupem času stále větší úsilí. Otevřený klub věnující se dětem a mladým lidem nebude nikdy výdělečná záležitost. Je užitečné najít si ve svém okolí podnik, který váš klub bude trvale podporovat. Granty můžete očekávat na jednotlivé výrazné a velmi dobře propracované projekty, které zřetelně oživují vaši činnost. Pokud jsou s klubem spokojeni rodiče, podpoří vás častěji také oni. Pokud se při svých projektech zaměřujete na spolupráci s obcí, zaměřte se na grantová řízení vyhlášená obcí.

3.3.5 Marketing klubu

Věříme, že vám záleží na tom, aby váš klub fungoval dobře a dlouho. Pak o sobě dávejte často vědět. Určitě si zřídte na viditelném veřejně přístupném místě svoji vývěsku, kde budete pravidelně informovat o dění v klubu.

Působíte ve škole, zúčastňujte se tedy třídních schůzek rodičů.

Je dobré poslat přibližně jednou za měsíc rodičům letáček s informací o chystaných akcích. Můžete touto cestou také požádat rodiče o pomoc se zajištěním těchto akcí.

Posílejte pozvánky na akce klubu rodičům, sponzorům, vedení školy, úřadům atd.

Veřejné akce připravujte velmi pečlivě, dejte si záležet na zabezpečení akce; zajistěte dostatečnou informovanost všech účastníků, dbejte na to, aby byl na akci vždy přítomen někdo, kdo oficiálním hostům poskytne informace o klubu.

Letáky mají ihned oslovit, zaujmout. Vhodný je krátký, heslovitý text, důležitá je grafika, velká písmena, zdůraznění základních faktů (co, kdy, kde), věrohodnost. Uvádějte kontakt na organizátory a partnery akcí.

Kontaktujte média. Zajímavé ohlasy tisku o vašich akcích vytvářejí povědomí o klubu a zejména jsou důležité pro všechny dosavadní i budoucí možné partnery. Stanete se důvěryhodnějšími a čitelnějšími jak pro veřejnost, tak pro vaše partnery. Novináři, kteří investují čas na návštěvu vaší akce, pravděpodobně věnují čas i tomu, aby o ní něco napsali. Zajistěte kvalitní fotografie z akcí a nabídněte je médiím.

Zprávy pro tisk pište jasně, lákavě, neodbíhejte od tématu, nepište, co nemá být tištěno, začněte těmi nejpodstatnějšími údaji a uzavírejte kontaktem na vedení klubu, případně organizátory akce.

Zprávy o akcích rozesílejte s poděkováním spolupracujícím partnerům.

Tak, a to je skoro všechno. Všichni, kteří se na tvorbě této kuchařky k upečení klubu podíleli, vám na vaší cestě ke slavnému a úspěšnému klubu, který budou milovat děti a chválit dospělí, přejí hodně síly, elánu a náklonnost všech dobrých sil.

4. ZAŘÍZENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLADÝCH LIDÍ V ZAHRANIČÍ

4.1 EXPERIMENT KLUBŮ PŘI ŠKOLE V NĚMECKU

Německá nadace pro děti a mládež ve spolupráci s RFA Braniborsko zorganizovala v roce 1997 modelový experiment „Vývoj možnosti integrace školy, práce s mládeží a okolí školy ve spolkové zemi Braniborsko“. Na tomto projektu, který zadalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, se podílelo celkem 12 škol. Cílem experimentu bylo zjistit, do jaké míry by měl navazovat na ostatní pedagogickou práci a do jaké míry je toho schopen.

Na experimentu se podílely střední školy.

Experiment měl ukázat, že školní kluby neznamenaají pokračování bývalých socialistických mládežnických organizací ani odnož celodenních projektů. Školní kluby by podle této koncepce neměly poskytovat pouze možnost trávení volného času, ale měly by se z nich stát školní kulturní střediska, která mají zpětnou vazbu na vyučování a která naopak vstřebávají podněty z výuky. Hlavním vodítkem by měly být zájmy samotných mladých lidí, přičemž na realizaci se mohou podílet také učitelé, pracovníci sociální péče, rodiče a lidé z okolí školy.

Na středních školách a druhém stupni základních škol v Braniborsku pracovalo v roce 1996 celkem 91 školních klubů. Podle nich byla vypracována studie zadaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy spolkové země Braniborsko, která se zaměřila na vývoj školních klubů. Mnoho klubů vedli nebo alespoň podporovali učitelé. Vzhledem k rušení mnoha pracovních míst na školách je ovšem fungování a programové uspořádání klubů ohroženo.

Modelový experiment nabízel celkem 12 školám v Braniborsku poradenské služby, asistenci a podporu při koncepčním utváření a rozvoji práce školních klubů. Experiment probíhal 3 roky a byl ukončen v roce 2000.

Experiment pojímal školní kluby jako místa pedagogické praxe a nástroje sloužící k otevření školy dovnitř i navenek. Školní klub je chápán jako místo setkávání a komunikace, kde si lidé podílející se na dění ve škole (studenti, vyučující, rodiče ...) vzájemně předávají názory na svou školu. Předpokládá se, že školní kluby by měly poskytovat inspiraci pro výuku, ale zároveň přijímat impulsy z výuky a ve své činnosti je rozvíjet a prohlubovat.

V rámci experimentu měly školy k dispozici:

- poradenství v oblasti koncepčního vývoje a profilace práce klubu,
- poradenství a podporu při rozvíjení nových projektů a jejich financování,
- teoretickou a praktickou podporu při skloubení oblasti výuky a oblasti mimo ni,
- pravidelné interní semináře o otevření výuky a spolupráci mezi učiteli a klubem, případně mezi vyučujícími a sociálními pracovníky,
- podporu žáků při rozvíjení vlastní iniciativy a spolurozhodování v klubu,
- semináře pro žáky na téma vytváření a realizace vlastních projektů,
- kontakt s ostatními školami a školními kluby – zejména mimo rámec experimentu (i v zahraničí),
- podporu při získávání kontaktů na osoby a instituce mimo školu ve smyslu otevření školy pro její okolí a navázání spolupráce,
- přímou finanční podporu,
- přímou účast na řešení problémů a sporů,
- možnost odborného vyhodnocení.

Modelový experiment si dále kladl za cíl vybudovat ve spolupráci s ostatními organizacemi a spolky celostátní síť klubů tak, aby získané informace byly dostupné všem vzdělávacím zařízením.

Pro vznik a provoz byla vydána příručka, která se věnuje těmto oblastem:

1) Příprava na práci klubu

Definuje účastníky jednání o zřízení klubu (žáci, učitelé, pracovníci školní sociální péče, vedení školy, rodiče, spolky a instituce z okolí školy atd.).

2) Koncepte klubu

Základní koncepte klubu by měla zahrnovat:

- vymezení prostorových potřeb,
- program klubu,
- finanční zajištění,
- zřízení rady klubu (složená ze žáků),
- zřízení kooperační rady (složená ze zástupců rodičů, vedení školy, školního sociálního pracovníka, úřadu péče o mládež atd.).

3) Lidé podílející se na vzniku a provozu klubu:

Zdůrazňuje význam iniciativy samotných žáků a dialogu dospělých vedoucích s žáky školy. Navrhuje zřízení žakovské rady, která by jednala s ředitelem školy a dalšími institucemi.

4) Vnitřní organizace a program klubu:

Pojednává o založení odpovědného orgánu klubu – klubové rady, vytvoření pravidel klubu a stanovení konkrétního programu klubu.

5) Propojení výuky a klubové činnosti:

Rozvíjí myšlenku možné spolupráce mezi školou a klubem v oblasti výuky – rozpracování projektů, na kterých by pracoval společně klub a škola ve vyučovacích hodinách. Iniciativa k vytvoření takových projektů by ovšem měla důsledně vycházet z obsahové náplně činnosti klubu; pokud vychází od vyučujících, měl by projekt vždy projít schvalovacím řízením klubu.

6) Dlouhodobá udržitelnost klubu:

Zdůrazňuje nutnost spolupráce jednotlivých generací žáků ve škole, nutnost zajištění finančních zdrojů a důležitost průběžného hodnocení práce klubu.

4.2 KLUB PRO CHLAPCE A DĚVČATA V USA

Boys & Girls Clubs of America www.bgca.org má svoje prvopočátky v roce 1860, kdy několik žen ve snaze nabídnout alternativu chlapcům, kteří se bezcílně potulovali ulicemi, založilo první Klub v Hartfordu. Postupně se kluby rozšiřovaly do dalších měst a v roce 1931 se jejich federace začala nazývat Boys Clubs of America. V roce 1990 bylo rozhodnuto, že do klubů patří i dívky a organizace přijala jméno Boys & Girls Clubs of America.

Klub charakterizují čtyři zásady:

1. Aktivity klubu jsou zaměřené na potřeby dětí – kluby jsou pro děti snadno dosažitelné a nabízejí pouze programy pro děti.
2. Klub je otevřen denně – po skončení vyučování i o víkendech.
3. Profesionální obsazení – klub má vlastní odborně vzdělané zaměstnance, kteří zde pracují na plný úvazek. Dobrovolníci pracují v pomocných profesích.
4. Přístupnost pro všechny děti – děti ze sociálně slabých vrstev platí pouze symbolické částky.

Kluby sdružují více než 3 milionů chlapců a děvčat po celých Spojených státech. Věnuje se jim 11.300 stálých zaměstnanců a 22.500 nárazových pracovníků.

Vedení klubu zdůrazňuje, že klub je sice drahá záležitost - roční výdaje na jednoho člena představují asi 200 dolarů - ovšem v případě, že mladí lidé zůstanou na ulici a dostanou se díky konfliktu se zákonem do výchovného zařízení, stojí tento jejich pobyt ročně průměrně 50 000 dolarů.

Kluby nabízejí více než 25 národních programů v oblasti *vzdělání, životního prostředí, zdraví, umění, prevence drog a alkoholu, sexuální výchovy, sportu a výchovy k vůdcovství*. Programy v oblasti *rozvíjení osobnosti a výchovy k vůdcovství* nabízejí spolupráci se státní správou a řeší problémy místní komunity. Děti a mladí lidé vypracovávají vlastní projekty a aktivně se podílejí na řešení problémů.

Vzdělávací programy

Projekt Výuka – zaměřený na výuku zábavnou formou, prostřednictvím her (Scrabble), psaní, čtení atd. Předpokládá vzájemnou spolupráci zaměstnanců klubu, školy a rodičů.

Projekt Silná Hodina – doučování a výchova pro děti od 6 do 12 let.

Nekonečná cesta – zábavné poznávání světa rostlin a zvířat pro děti od 6 do 12 let.

Cíle růstu – učí děti ve věku od 8 do 12 let stanovit si a dosahovat vlastní cíle v oblasti rozvoje osobnosti, vzdělání a kariéry.

Klub hledání kariéry - pro děti ve věku od 13 do 15 let. Děti se dostanou do prostředí obchodu, státní správy, do středních škol a univerzit. Nabízí dětem představu o podmínkách jednotlivých zaměření a pomáhá jim najít pro sebe správný typ vzdělání.

Job - program pro mladé ve věku od 16 do 18 let, který učí, jak si najít práci, a pomáhá jim osvojit si dovednosti nutné k tomu, aby byli v zaměstnání úspěšní.

Programy v oblasti zdraví a životního stylu

Programy pro dívky - umožňují osvojení zdravých životních návyků pro dívky ve věku od 10 do 15 let.

Prevence AIDS

Pod kontrolou – seminář pro děti od 8 do 10 let o dodržování zásad bezpečnosti ve škole, v klubu a doma s nácvikem praktických dovedností.

Programy v oblasti umění

Celostátní umělecká soutěž - probíhá od místních po celonárodní kolo v kategoriích grafika, kresba, kresba pastelem, akvarely, olejomalba, tisk, koláže, sochařství.

Celostátní fotografická soutěž

Kytarová škola

Zvláštní programy

Prevence gangů je zaměřena proti kriminalitě mladistvých.

Podpora rodin – programy podporující soudržnost v rodině a stabilitu rodin, osamělé rodiče, pořádání nejrůznějších akcí pro celé rodiny.

Club Tech - program silně podpořený významnou počítačovou firmou, díky němuž jsou kluby vybaveny počítačovou technikou a připojeny na Internet.

V každé společnosti se děti vydávají hledat vlastní způsob odpočinku a trávení volného času. Stále více dětí zůstává doma velkou část dne bez dohledu dospělých. Potřebují vědět, že někomu na nich záleží.

Tento klub jim to nabízí. Současně se je snaží připravit na kvalitní život.

Klub se snaží být bezpečným místem, kde se děti mohou učit a vyvíjet hrou.

5. DOSTUPNÁ LITERATURA A KONTAKTY

5.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY A INFORMACE

Daňové zákony, zejména zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů

Zákon č. 513/1991 Sb. - Obchodní zákoník

Zákon č. 65/1965 Sb. - Zákoník práce

Zákon č. 40/1964 Sb. - Občanský zákoník

Zákon 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Zákon 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění

Vyhláška 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Zákon 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech

Zákon 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku

Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů

Úmluva o právech dítěte (vydána ve Sbírce zákonů pod č. 104/1991 Sb.)

Průvodce mzdovým účetnictvím, Krédo

5.2 DOPORUČENÉ WEBOVÉ STRÁNKY

www.webofice.cz
www.form.cz
www.dane.cz
www.ucetnictvi.cz
www.mpsv.cz
www.zakony.cz

5.3 LITERATURA TÝKAJÍCÍ SE PRÁCE MEZI LIDMI A S LIDMI

Ian Fleming: *The Teamworking*, Management Pocketbooks 1997
Jaro Křivohlavý: *Já a Ty*, Avicenum Praha 1986
Killingerová: *Workholismus*, Alman Brno, 1998
Kopřiva: *Lidský vztah jako součást profese*, Portál Praha 1997
Jaro Křivohlavý: *Jak si navzájem lépe porozumíme*, Svoboda Praha, 1988
Jaro Křivohlavý: *Jak zvládnout stres*, Avicenum Praha 1994
Jaro Křivohlavý: *Jak neztratit nadšení*, Grada Publishing Praha 1998
Jaro Křivohlavý: *Povídej – naslouchám*, Návrat domů, 1993
Míček: *Duševní hygiena a duševní zdraví*, SPN Praha 1982
Mrkvička: *Knižka o radosti*, Avicenum Praha 1976

5.4 LITERATURA PRO PRÁCI S DĚTMI

Ward, Adams, Levermore: *Jak se připravovat na práci s mládeží*, Portál Praha 1997
Canfield, Siccone: *Hry pro výchovu k odpovědnosti a sebedůvěře*, Portál Praha 1998
Fosterová, Hartingerová, Smithová: *85 her pro zlepšení kondice dětí*, Portál Praha 1998
Kirst, Diekmeyer: *Trénink tvořivosti*, Portál Praha 1998
Elliotová: *Jak ochránit své dítě*, Portál Praha 1995
Éthum, časopis pro sociální prevenci a sociální pedagogiku, Praha, sdružení Éthum
Prešl: *Drogová závislost*, Medica Praha 1995
Blakeyová: *Kudy z nudy*, Albatros Praha 2001
Bean: *Jak rozvíjet tvořivost dítěte*, Portál Praha 1995
Spousta literatury nakladatelství Portál, s.r.o

OBSAH:

1. Čas zvaný volný	3
1.1. Co je to volný čas?	3
1.2. Volný čas dětí	3
1.3. Jak děti využívají volný čas?	4
1.3.1. Vesnice, město, velkoměsto, sídliště	4
1.4. Úloha dospělých	5
2. Zařízení pro trávení volného času dětí	6
2.1. Něco málo historie	6
2.2. Děti – škola – volný čas	7
3. Klub ve škole krok za krokem	8
3.1. Zřizování klubu	8
3.1.1. Jak na to – práce v týmu	8
3.1.2. Právní záležitosti	10
3.1.3. Finanční aspekty	17
3.1.4. Prostory	26
3.1.5. Lidské zdroje	26
3.2. Pro koho klub?	34
3.2.1. Proč to vlastně děláme?	34
3.2.2. Vztahy v klubu	34
3.2.3. Aktivity klubu	35
3.2.4. Systém vzdělávání pracovníků klubu	45
3.2.5. Systémy hodnocení činnosti klubu	48
3.2.6. Výroční zpráva klubu	49
3.3. Dlouhodobá udržitelnost klubu	49
3.3.1. Spolupráce se školou, rodiči a úřady	50
3.3.2. Zapojení dětí a předávání zkušeností	50
3.3.3. Získávání a zapojení nových lektorů	50
3.3.4. Finanční zdroje, jejich udržitelnost a vyhledávání nových	51
3.3.5. Marketing klubu	51
4. Zařízení volného času dětí a mladých lidí v zahraničí	52
4.1. Experiment klubů při škole v Německu	52
4.2. Klub pro chlapce a děvčata v USA	55
5. Dostupná literatura a kontakty	57

Doris Foffová
Marta Helingerová
Marie Koubová
Tereza Pešková
Olga Říhová

Jak upéct klub

Manuál pro zřizování a provoz klubů
v podmínkách České republiky

Obálku navrhla Andrea Balčíková
Vydalo roku 2002 Občanské sdružení Leonardo
a Nadace rozvoje občanské společnosti

Nakladatel: Marcom spol. s r.o., K Botiči 2, Praha 10
DTP - Grafické studio J&S, Neklanova 10, Praha 2,
e-mail: studiojas@studiojas.cz
Tisk Göfi print, Praha 4, Ploučnická 22
Počet stran 60
1. vydání
Distribučováno zdarma

Manuál můžete obdržet na adrese:
Nadace rozvoje občanské společnosti
Jelení 196/15 Praha 1
Tel. 02/3335 6173
www.nros.cz